

GŪUSG GASGĀ

MOONDA A ZEOVA RĨUNGĀ

KOE-BŪG LA BIIBLĀ
TAASD TÔNDO?

GŪUSG GASGĀ yaa sebr sēn waoogd Wēnnaam a Zeova sēn yaa āndūniyā fāa Naabā. A leb n kengda nebā pelse, bala a wilgdame tu ka la bilfu, Wēnnaam Rūngā sēn yaa goosneem b sēn zoe n lugl saasē wā na n kutame tu wēnem buud fāa sa, la a kut tu tēngā lebg arzāna. A sagenda nebā tu b tē a Zezi Kiristi, bala yē n sak n ki sēn na yul tu tōnd tōog n paam vūm sēn ka satā, leb n yaa yē la Wēnnaam Rūngā Rīma. Yaa hal sēn sūng ne yuomd 1879 wā la a Zeova Kaset rāmbā yiisd seb-kāngā. Sebrā pa teend politik sull baa a yembr ye. A goamā fāa tika Biiblā zugū.

Y sā n dat kibay n paase,
bu y sā n dat tu b wat n
zāmsd yāmb Biiblā,

bu y ges www.jw.org
Y leb n tōe n gulsa a Zeova Kaset rāmbā ne aders nins sēn be tēngā a yembre.

SOUTH AFRICA:
Jehovah's Witnesses
Private Bag X2067,
Krugersdorp, 1740

BÉNIN:
Les Témoins de Jéhovah
B.P. 312
AB-Calavi

Sēn na yul n bāng b aders rāmbā fāa,
bu y tu ges www.jw.org/contact.

Seb-kāngā pa koosd ye. B yiis-a lame n na n teal Biiblā zāmsg sēn maand dūniyā gill zugā. La yaa ligd nebā sēn kôt ne yamleoogā n teend tuomdā. Biiblā verse rāmbā yita Wēnnaam Sebrā pogē, la d rem-s-b lame tu zems ne moorā golsgā noyā. Verse sā n pogl ne MN, wilgdame t'a yita Les Saintes Écritures—Traduction du monde nouveau wa pogē.

The Watchtower (ISSN 0043-1087) is published semimonthly by Watchtower Bible and Tract Society of New York, Inc.; L. Weaver, Jr., President; G. F. Simonis, Secretary-Treasurer; 25 Columbia Heights, Brooklyn, NY 11201-2483, and by Watch Tower Bible and Tract Society of Canada, PO Box 4100, Georgetown, ON L7G 4Y4. Periodicals Postage Paid at Brooklyn, NY, and at additional mailing offices. POSTMASTER: Send address changes to Watchtower, 1000 Red Mills Road, Wallkill, NY 12589-3299. © 2013 Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania. Tous droits réservés. Printed in Nigeria.

Kiuug fāa b yiisda bāmb:
44978000 NE BUUD-GOAM 209 OCTOBER 1, 2013

ZĀMSGĀ SŌSSĀ

YŪUM-SARE, A 2-8 | SEB-NENG A 9 · YULLA: 110, 15

Būmb nins Wēnnaam sēn naanā wilgda a sēn yaa a soaba

Būmb nins fāa d sēn ne wā yaa Wēnnaam d sēn pa tōe n yā wā n naane. Yāmb tēeda rē ne y sūur fāa bū? Pa nebā fāa n tēed rē ye. Wān to la d tōe n sōng d taabā tu b bāng d Naandā? La wān to la d tōe n kell n tall tēeb sēn tar pāngā? Y na n paama sōgs-kāensā leoor sōs-kāngā pugē.

YŪUM-SARE, A 9-15 | SEB-NENG 14 · YULLA: 62, 84

Yū-y-yā a Zeova yembse

Biiblā yeelame tu kiris-nebā segd n yu a Zeova yembse. Sōs-kāngā gomda būmb a Moiz tōogā sēn da wilg yelle. Yaa būmb sēn da nafd yembsā. Sōsgā wilgda d sēn tōe n maan to-to n da wa lebg a Sultāan ne a dūniyā yembse, la yu Wēnnaam yamb sēn wat ne nafa ninsi.

YŪUM-SARE, 16-22 | SEB-NENG 19 · YULLA: 68, 6

Levi nebā sēn puus to-to wā sēn zāmsd tōnd būmb ninga

YŪUM-SARE, 23-29 | SEB-NENG 24 · YULLA: 57, 56

Vūumd-y tu zems ne a Zezi puusgā

D sā n bugsd Wēnnaam Gomdā zug daar fāa, d na n tōogd n pelgda d pus n puusdē. Pipi sōsgā wilgda Levi neb sēn maan dē tu sōng-b tu b tōog n pelg b pus n puus Wēnnaam a nin-buiddā yīngā. Yīb-n-soaabā wilgda d sēn tōe n vūumd to-to tu zems ne a Zezi puusg a ye. Puus-kāens wilgdamē tu d sā n na n puuse, d segd n lūusa a Zeova raabā taoore.

SĒN BE SEBRĀ PŪGĒ ME

Bōe yīng tu y tog n bao n bāng Biiblā sēn yetā? 3

Sūnga wān tu d wa beē, la bōe yīng tu d namsdē? 4

Wēnnaam sēn maan n na n fāag ādem-biisā 5

“Tōnd yāa Mesi” wā! 6

Koe-noogo, nebā fāa yīnga 7

Bao-y n pēneg-y Wēnnaam: A Zeova kōta sugri 8

Y sēn tōe n maan to-to y kāadem kaoob poore 29

Sogsg biiblā sēn leokde 32

YAA SŌMA TU Y BĀNG WOTO

Biiblā gom-zugā: Wēnnaam Rīungā
sēn be saasē wā sēn na n maan to-to
tu tūlēm la laafū le zīnd tēngā zugu.

A sēbā sōore: Sēb 39 n yaa ne Hebre,
(zīis kēer yaa ne Arameē) la bāmb 27
n yaa ne Gerk.

A gōlsdbā: Neb sēn na ta 40 n gōls-a.
A gōlsgā rūka sēn yūld yūum 1600.
Sunga yūumd 1513 sēn deng a Zezi
rogmā, n tāag yūumd 98 a Zezi
rogmā poore.

B sēn lebg-a ne buud-goam sōore:
Rūndā-rūndā, a tōrā bl a pōl-suk bee
ne buud-goam 2500 la zaka.

Bōe yīng tu y tog n bao n bāng Biiblā sēn yetā?

Biiblā yaa sebr sēn wae, n yūd sēb a taabā fāa. Bōe yīng tu d yet woto? Bala neb wūsg sā n karem-a, b wūmda a goamā vōore. Neb kibay n be a pūgē, tu d sā n karem bū d tōe n bāng nin-kāens manesem sēn yū to-to ne b taabā la ne Wēnnaam. Kibakāensā kōta ned yam. B sēn togs-b to-to wā yaa vēnega, hal tu b tōe n lebg Biiblā ne buud-goam wūsgo, tu neb buud toor-toor sēn be zīis toey-toey tōe n karem n wūm a vōore. Baa ne rūndā, a saglsā nafda nebā.

Sēn tar yōod n yūda, Biiblā pa sebr sēn gomd Wēnnaam yell bal ye. Yaa sebr sēn yit Wēnnaam nengē. Be la d tōe n ges n bāng Wēnnaam yūvrā, a sēn yaa a soabā, a sēn nonge, a sēn kisi, la būum ning sēn kūt tā naan tēngā la ninsaalbā. Biiblā leb n wilgda sēn sing to-to tu wēng wa beē, la sēn na n yū to-to tu wēng buud fāa wa sa. D sā n karem Biiblā ne pū-peelem, d na n tōog n tēe Wēnnaam la d kūs sud tu beoog na n yū neere.

Biiblā togsda yel kēere, tu d pa tōe n yā rē sēb a taab pūsē ye. Wala makre, Biiblā sōngda tōnd tu d bāng:

- Sēn sing to-to tu ninsaal wa beē, la būmb ning sēn kūt tu nebā namsdē wā.
- Wēnnaam sēn maan būmb ning ninsaalbā fāagr yīngā.
- A Zezi sēn maan būmb ning tōnd yīngā.
- Tēngā sēn na n wa yū to-to, la ninsaalbā beoog daārā sēn na n yū to-to.

Karm-y seb-kāngā tu y na n bānga Biiblā sēn taasd tōnd koēeg ningā.

Sūnga wān tū d wa beē, la bōe yīng tū d namsdē?

Koeeg-koeega, Sungre sebrā sēn yaa Biiblā pipi sebrā wilgda sēn sung to-to tu būmb fāa wa beē wā n yet woto: "Hal sungr wakate, Wēnnaam naana saasā la tēngā." (Sungre 1:1) Wēnnaam sēn naan tūsā la rūmsā n sa, a naana d yaab a Ādem ne a Hawa. B ra yaa toor ne rūmsā, bala a naan-b lame tu b tōe n duk yē togs-n-taare, n tall zvug-sōma, la

b tōe n yāk yam b toore. Dēnd bāmb meng n da yākd b sēn na n maanega, yaa sōma tu yaa wēnga. B sā n da sak Wēnnaam noyā, bāmb ne b kambā la b yagensā ra na n naaga taab n vūmd ne laaft la sū-noog wakat sēn pa sate, wa Wēnnaam sēn datā.

La malek a ye n yāk yam n belg ninsaalbā tu b maan yē raabo. Rē tēka, a lebga Sūtāana, sēn dat n yeel tu "kuusda." A tūnuga ne waaf n belg a Hawa, n yeel-a t'a tōe n paamame t'a vūmā yū sōma tu pa tū ne Wēnnaam sōngr ye. A Ādem ne a Hawa tū Sūtāanā raabā, n kong b Naandā lohormā. B sēn yāk yam n maan sēn yaa wēngā, b bōna vūm sēn kōn sa wā, la kūtame tu tōnd fāa lebg yel-wēn-maandba, neb sēn pa zems zānga, la kiidba.

Ziig pugē, Wēnnaam wilgame t'a na n maana būmb tu yellā paam tūm, t'a Ādem kambā la a yagensā wa tōog n vūmd wakat sēn kōn sa. Wēnnaam yeelame tu "yagenga," ned sēn yaa toor fasū ne neb a taabā, n na n wa sāam Sūtāanā la a kūt tu zu-loees nins a Sūtāan ne a Ādem la a Hawa sēn wa ne wā fāa sa. (Sungre 3:15) La 'yagenga' na n yū ānda? Kaoosg zugē la b ra na n wa bānge.

La a Sūtāan maana a sēn tōe fāa n na n gudg Wēnnaam daabā pidsgu. Tao-tao bal tu yel-wēnā la tūm-wēnsā piuugame. Wēnnaam wa n yeelame t'a na n kūtame tu saag ni n sāam nin-wēnsā. A yeela nin-turg a Nowe t'a ka koom-koglgō, tu yē ne a zakā rāmba, la rūms nins a sēn na n kēesā paam n pōse.

A Nowe ne a zakā rāmb zīnda koglgā pugē n maan yūumde. B sēn wa n yi wā tu tēngā yulga zānga. La b ra ket n pa mi 'yagenga' sēn na n yū ned ning ye.

—Tika Singr sak a 1-11; Ziid 6, 14, 15; Wilgr 12:9.

Wēnnaam sēn maan n na n fāag ādem-biisā

Wēnnaam yeela nin-tūrg a Abrahaam tū 'yageng' ning sēn tog n wa wā na n yu yē roogā neda. Ne yagen-kāng maasem, "buud fāa" neb na n paama barka. (Sungre 22:18) Kaoosg zugē, a Zakoob sēn yaa a Abrahaam yagengā yika ne a zakā rāmb n tu zīnd Ezipti. B wa n lebga bu-kāsenga, tu b boond-b tu Israyell neba.

La Ezipt naab a ye sēn yaa nin-toaag n wa n kūt tu Israyell nebā lebg yembse, hal tū Wēnnaam wa tom no-rees a Moiiz t'a na n tu yiis-ba. Tū ne yel-solemd tū mog-miuugā pasg zīis a yiib tū b tōog n looge. Rē poore, Wēnnaam kōo Israyell nebā tōod piigā la noy a taaba, sēn na yul n wilg-b sēn segd la a kogl-ba. Tōodā ra wilgda maand nins b sēn segd n maane, n paam b yel-wēnā sugri. Wēnnaam kūtame t'a Moiiz togs-b tū yē na n wa tuma no-rees a to. No-rees-kāng n na n yu 'yagengā.'

Sēn kolg yuum kobs-nu loogr poore, Wēnnaam yeela rīm a Davūd tū 'yageng' ning yē sēn yeel Edēn zeedā zīgē t'a watame wā na n duu naam, la a naamā na n yu wakat fāa yīnga. Yē n na n yu Mesi wā, fāagd ning Wēnnaam sēn yāk t'a na n fāag ādem-biisā la a kūt tu tēngā lebg arzānā.

Bilf-bilfu, Wēnnaam vēnega a Davūd la no-reesdb a taab tū b reng n togs būmb wusg Mesi wā zugu. B yeelame t'a na n yu sik-mmeng soab la nin-bugsgo, la t'a naamā sasa, komā, wēgbā la zabā na n saame. Wakat kānga, zems-n-taar na n zīndā nebā svka, la baa bāmb ne rūmsā svka. Bāasā, namsgā la kūumā Wēnnaam sēn da pa rat tu zīndā na n saame, tū sēn ki-bā meng vuug n vuund tēngā zugu.

Wēnnaam kūtame tū no-rees a Miise reng n togs tū Mesi wā na n doga Betlehēm. A kūtame me tū no-rees a Daniell yeel tū b na n wa kū-a lame. La Wēnnaam na n vuug-a lame n kūt t'a lebg rīm saasē. A Daniell yeelame me tū Mesi wā Rīungā na n wa reega niinsaalbā goosneemā rāmbā fāa zīiga. La rē yīnga, Mesi wā sūd waa wa b sēn deng n togsā bu?

—Tika Sungre sak 22-50, Yikri, Tōodo, 2 Sāmwell, Yull Sōamyā, Ezai, Daniell, Miise, Zakari 9:9.

WĒNNAAM YU-PEELLĀ

Biibl dāmb wusg pugē, yaa Sungre 2:4 la b reng n pud Wēnnaam yu-peellā sēn yaa Zeova wā. Yu-kāngā sēn yaa Wēnnaam a ye tāa yoorā bee tēn-kudem wēndē Biibl dāmb nins b sēn guls ne nugā pusē, sēn kolg naoor 7 000. Zeova wā vōor yaa: "A kūtame tū yu." Woto wilgdamē tū d tōe n kusa sūd tū Wēnnaam tara tōog n na n pids a raab fāa la a sēn pulem fāa.

“Tōnd yāa Mesi” wā!

Wēnnaam sēn vēneg a Miise t'a reng n gom Mesi wā yellā, maana yuum kobs-yopoe t'a sēn togs būmb ningā yaool n na n pidsi. A Zezi sūd roga Betlehēm. Na maam yuum 30, rat n yeel tu yuumd 29 a Zezi rogmā poore, būmb a Daniell sēn da reng n togs Mesi wā waoogā zug n paam pidsgu. A Zezi sūd reega lisgu, tu Wēnnaam kūt t'a vuusem sōngā sig a zugu, tu wilg t'a yāk-a lame. Yagengā bū Mesi wā b sēn da sūng n gūudē wā sūd waa a sēn da tog n wa wakat ningā bal kepr.

Wakat kāng tek la a Zezi sūng a tūvmdā, n ‘moond Wēnnaam soolem koe-noogo.’ (Luk 8:1) Wa b sēn da pīnd n togsā, a sūd yūl nin-sōongo, nin-būgsgo, tu neb a taabā yell ra pak-a. A ra zāmsda nebā ne nonglem, t'a sēn yet būmb ningā ra sōngd-b wūsgo. A maaga “bāase, la yīns tood buud fāa” me, tu wilg tu Wēnnaam ra bee ne-a. (Matie 4:23) Kambā la kāsembā fāa ra wata a Zezi nengē, n da tōe n yeel wa a Zezi karen-biig a ye sēn yeelā. A yeela woto: “Tōnd yāa Mesi” wā. —Zā 1:41.

A Zezi reng n togsame tu nand t'a sūng a naamā rūb dūniyā zugu, zaba, tēn-digimdg la yel-beed a taab n na n nams ādem-biisā. A yeela nebā tu b “gū.”—Mark 13:37.

A Zezi yūl ned sēn zems zānga, sēn sak Wēnnaam wakat fāa. Baasgo neb n kisg-a, hal n wa baas n kūt tu b kū-a. A kūumā yūl yaoodo, sēn kūt tu tōnd tōe n paam d yaab a Ādem ne a Hawa sēn kong būmb ningā, rat n yeel tu vūum sēn kōn sa arzān pugē, tēngā zugu.

A Zezi sēn ki wā, la Wēnnaam sēn vūvug-a rasem a tāab poor t'a lebg malek sēn tar tōog wūsgā yaa būmb b sēn da pīnd n togse. A vūvugā

poore, a vēnega a meng t'a karen-biis sēn yūd bāmb 500 yā-a. Nand t'a rū saasē, a yeela a karen-biisā tu b moon koe-noogā sēn gomd yē la a Rīungā yellā tu “nebā buud fāa” wūme. (Matie 28:19) La b moona koeegā n ta zī-bugo?

—Tika Matie, Mark, Luk, Zā, 1 Korēnt dāmba.

Koe-noogo, nebā fāa yīngā

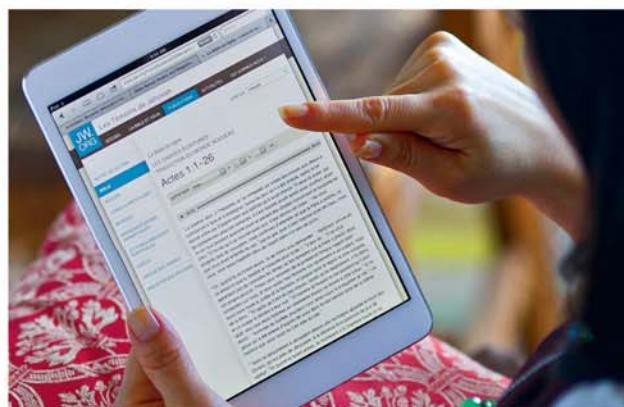
A Zezi vuugrā kutame t'a karen-biisā maneg n kūs-a sūda, tu b yēesmā paase. Wala makre, tum-tumd a Poll toga soay n kēng Aazimineer ne Mediterane mogrā soolmē, n lugl tigims la a keng a tēed-n-taasā raood sēn na yul tu b kell n yals kān-kāe baa ne nebā yel-manesmā sēn da pa sōma wā, la b sēn da namsd kiris-nebā wusg b tūudmā yīngā. Baa sēn da pa nana wā, neb wusg sak n lebga kiris-neba.

B wa n kēesa a Poll bāens roogo. Baasgo, a zīnda be n guls lēta n tool kiris-neb tigimsā, n keng b raood la a sagl-ba. A pud n keoog-b lame tu yel-kāseng n da na n wa zīndi. Yaa sūdā kūsgā. Wēnnaam kutame t'a togs tu neb sēn wōnd "kata sēn yaa wēns" n na n yik kiris-nebā suka, n "zāms nebā sēn ka sūda, n belg karen-biisā tu b tū bāmba."—Tūuma 20:29, 30.

Pipi kiris-nebā zāmaan saabē tu sūdā kūsgā zoe n sūngame. Yū wakat kāng la tum-tumd a Zā paam vēnegr ne a Zezi maasem, n guls Wilgr sebrā n togs yel sēn da na n wa zīnd kaoosg zugē. Wa a Zā sēn wilg sebrā pugē wā, sūdā kūsd wall ziri karen-saamb baa a ye pa na n tōog n gūdg Wēnnaam t'a pa kūt tu tēngā lebg arzān tu nin-turs vūmd a zug wa a sēn da ratā ye. "Dūniyā soolem fāa la buud fāa la goam toey-toeyā fāa la nebā fāa" na n wūma Wēnnaam Rūngā koe-noogā. (Wilgri 14:6) Tēngā gill na n lebga arzāna, tu sēn dat-b n maan Wēnnaam daabā vūmd a zugu.

Woto pa "koe-noog" sūda? Bu y zāms Biiblā n bāng koeeg ning Wēnnaam sēn taasd nebā, la koe-kāng sēn tōe n naf-y to-to masā menga, la beoog-daare.

Y tōe n kēe www.jw.org n karem Biiblā. Y leb n tōe n karma d sēb kēer me beenē, wala *Kelg-y Wēnnaam n paam n vūmd wakat sēn kōn sa, ne Biiblā sud yetame tu bōe?* la sēb a taab sēn wilgd būmb ning sēn kūt tu d tōe n kūs Biiblā sūda, la d sēn tōe n maan to-to n tū a saglsā tu sōng tōnd mengā la d zakā rāmba. Y sā n dat kibay n paase, y tōe n baoa a Zeova Kaset soab n soke. —*Tika Tūvma, Efēez rāmba, Filip rāmba, Kolos rāmba, Filemo, 1 Zā, Wilgri.* ■

A Zeova kōta sugri

Rao a ye sēn zīnd pīnd yeelame tu ned sēn pa kōt a taab sugr wāada a meng la a sāamd a beoogo. A gomdā wilgda buum ning sēn kut tu d segd n kōt d taabā sugrā. Bala baa kaoosda, tōnd me na n wa ratame tu d taabā kō-d sugri. (Matue 7:12) La buum a to sēn yūd n be. Ges-y tom-tomd a Poll sēn yeel būmb ningā: ‘Bu y maan sū-mar ne taab la y kō taab sugri, ned sā n tar yell ne a to, a wa a Zeova sēn kō yāmb sugrā, bu yāmb me kō taab sugr woto.’—Kolos rāmba 3:13.

D fāa sēn yaa koangdbā, d tōe n wa maana būmb tu sāam d taabā sūur bu yik b sūuri, wa bāmb me sēn tōe n maan būmb tu sāam bu yik tōnd sūurā. (Rom dāmba 3:23) Bōe la d tōe n maan tu laafu kell n zīnd tōnd ne d taabā sūka? Wēnnaam vēnega a Poll t'a sagl tōnd tu d yu neb sēn basd taale, la sēn kōt sugri. A gulsa sagl-kāngā sēn na maan yuum tus a yi, la ket n tara yōod rūndā-rūndā. Bu d maag d yīng n wegs a Poll gomdā.

‘Bu y maan sū-mar ne taaba.’ Gerk gom-bil ning b sēn lebg ka tu ‘maan sū-marā’ rat n yeelame tu bas taale, bu wāb n vele. Sebr a yembr yeelame tu kiris-nebā sā n “be ne neb sēn tar manesem sēn pa noom-b wall sēn yikd b sūuri, tu b sakd n basd taale,” rē la b wilgd tu b yaa sū-mar dāmba. B sēn yeel tu ‘ne taabā’ wilgdamē tu tōnd tog n maana sū-mar ne nebā tu bāmb me maan sū-mar ne-do. D sā n tēeg tu d tara manesem kēer sēn tōe n yik d taabā sūuri, d pa na n bas tu būmb nins sēn pa noom tōnd d taabā nengē wā kut tu laafu pa zīnd tōnd ne bāmb sūk ye. La ned sā n beeg-do?

‘Bu y... kō taab sugri.’ Bāngd a yembr yeelame tu gerk gom-bil ning b sēn lebg tu ‘kō sugrā’ “vōor zuuga maan sugr woto bala, bu n bas tu sa... Rat n yeelame tu kō sugr ne f sūur fāa n pa kell baa fuu.”

Sebr a to pugē, b yeelame tu ‘kō sugrā’ vōor tōe n dat n yeelame tu “maan nimbaan-zoeere, maan lohorem.” D wilgdamē tu d maanda lohorem, d sā n sakd n kōt sugri, baa d sā n ‘tara yell ne d to,’ n tar buum n na n yik d sūuri. La bōe yīng tu d segd n sak n maan lohorem woto? Ad buum a ye. Tōe tu pa yā n kaoos la tōnd me wa rat tu sēn da beeg-a tōndā maan-d lohorem, n kō-d sugri.

‘Wa a Zeova sēn kō yāmb sugrā, bu yāmb me kō taab sugr woto.’ Sēn yūda, buum ning sēn kut tu d tog n kō d taabā sugrā yaa a Zeova sēn kōt tōnd

Hakuka, a Zeova sugrā sūd ka to ye!

sugrā. (Miise 7:18) Tags-y n ges-y. A Zeova maanda neb nins sēn tek yam n kos sugrā lohorem. A yaool n pa ninsaal n maand yel-wēn ye. Baasgo, ned sā n tek yam n kos sugri, a sakd n kō a soab sugr zāng-zānga, baa ne a sēn mi t'a pa na n tol n wa rat tu nin-kāngā maan-a lohorem, n kō-a sugrā. Hakuka, a Zeova sugrā sūd ka to ye!

A Zeova sēn kōt sugrā kutame tu d nong-a la d rat n dūk a togs-n-taare. (Efēez rāmba 4:32–5:1) Rē n so tu d segd n sok d mens woto: ‘Sēn mik t'a Zeova maanda lohorem, n kōt maam sugrā, ned sā n beeg maam n kot sugr ne a sūur fāa, bōe yīng tu m na n zāgs tu m kōn kō nin-kāngā sēn yaa koangd wa maamā sugri?’—Luk 17:3, 4. ■

*"Tōnd Zu-soab la tōnd
Wēnnaam, yāmb n
zems tī reeg pēgre. . . .
Tī bōe, yāmb n naan
būmb fāa."*—WIL. 4:11.

Y NA N LEOKAME TU BŌE?

Bōe la d segd n maan n tōog n
sōng neb nins sēn tēed tu būmb
fāa wa a toorā, la sēn tēed-b ziri
zāmsg a taabā?

Wān to la būmb nins Wēnnaam
sēn naanā wilgd t'a tara pānga,
n yaa yam-kāseng soab me?

Bōe la roagdbā tōe n maan
n sōng b kambā tu b bāng
a Zeova la b tē-a?

BŪMB NINS WĒNNAAM SĒN NAANĀ WILGDA A SĒN YAA A SOABA

NEB sānda yetame tu bāmb sēn ne būmb ninsā bal la b tēeda. La Biiblā yeelame tu “ned nan ka yā Wēnnaam abada ye.” (Zā 1:18) Woto wā, wān to la d tōe n sōng neb nins sēn pa tēed Wēnnaamā tu b tē-a baa b sēn pa ne-a wā? Bōe n tōe n sōng tōnd tu d kell n tē Wēnnaam a Zeova d “sēn pa tōe n yā” wā? (Kol. 1:15) Pipi, d segd n bānga zāmsg nins sēn kūt tu nebā pa mi Wēnnaamā. Rē la d tōogd n bāng Biiblā verse-rāmb nins d sēn tōe n tūnug ne n wilg tu zāms-kāens yaa ziri.—2 Kor. 10:4, 5.

² Būmb a ye sēn kūt tu neb wūsg pa mi Wēnnaamā yaa b sēn zāmsd-b tu būmb fāa wa a toorā. Woto yaa ninsaalb tagsgo. Kūsda Biiblā sēn yetā, la kūtdē tu nebā pa tēed tu manegr n wat ye. Sēn yet-b tu būmb fāa wa a toorā sā n bee būvum, ra na n yū faoore. Bala d ra pa na n tōog n bāng d sēn be tēngā zugā vōor ye.

³ Neb sēn yet tu b yaa kiris-neb me n yet tu Wēnnaam sēn naan saasā, tēngā, la yēl a taabā zemsa yūvum tus a wān bala. B yetame me tu Wēnnaam naana būmb fāa rasem a yoob pugē, la tu raar fāa kaoosa leer 24. Baa bāngdbā sā n vaees n yā būmb sēn wilgd tu nin-kāensā sēn yetā pa sūda, b pa rat n sak n deeg ye. Sēn yet-b woto wā tōe n yaa neb sēn tēed Biiblā, la b manesmā kūtdame tu neb kēer paoogd Biiblā, n tēed t'a goamā pa sakd reegr ye. D tōe n maka nin-kāensā manesmā ne neb sēn zīnd pipi kiris-nebā wakatē manesem. Biiblā goma b yelle, n yeel woto: “Bāmb

1. Bōe la d tōe n maan n kell n tē Wēnnaam?

2, 3. Zāmsg a yi n kūt tu neb wūsg pa mi Wēnnaam ye. Bāmb la būse?

wungda ne Wēnnaam tūmde, la bāmb ka tar vēnegr ye." (Rom 10:2) Wān to la d tōe n tall Biiblā n sōng neb nins sēn tēed tu būmb fāa wa a toore, la sēn tēed-b ziri zāmsg a taabā?* Yaa tōnd mengā sēn na n modg n bāng Biiblā sēn sid yet būmb ningā bal la d na n tōog n sōng-ba.

D SEGD N TIKA KASET SĒN YAA VĒENES ZUG N TĒ WĒNNAAM

4 Biiblā yetame tu d segd n nonga bāngre. (Yel. 10:14) A Zeova ratame tu d tik kaset sēn yaa vēenes zug n tē yēnda, la d ra tik ninsaalbā bāngr wall tūudmā taoor dāmb sēn yet būmb ninsā n tē ye. (*Karm-y Hebre dāmb 11:1*) D sā n dat n tall tēeb sēn tar pānga, d segd n deng n *kīsa sid* tu Wēnnaam beeme. (*Karm-y Hebre dāmb 11:6*) La d sēn tēed tu Wēnnaam beeme wā pa d sēn dat n tē bal ye. Yaa d sēn maag d yīng n tags la d bao n wūm yēlā vōr yīnga.

5 Tūm-tūmd a Poll wilga būmb sēn kūt tu baa d sēn pa tōe n yā Wēnnaamā, d tōe n kīs sid tāa beeme. A goma a Zeova yell n yeel woto: "Būmb nins sēn naan hal dūniyā naaneg wakatā pukda Wēnnaam zemsg nin sēn ka tōe n yā ye, la bāmb pāngā sēn ka sētā, la bāmb wēnego, hal tu b lebg vēenes wa nin sēn tōe n yā." (Rom 1:20) La ned sā n maand sāmb-sāmb ne Wēnnaam sā n sid beeme, wān to la d tōe n sōng-a tāa sak n deeg a Poll goamā? Y tōe n goma būmb kēer Wēnnaam sēn

* *La vie a-t-elle été créée ?* sebrā neng 24 n tāag 28 wā tōe n sōng-y lame, tu y bāng n sōng neb nins sēn tēed tu Wēnnaam naana būmb fāa rasem a yoob pūgē na maan yūum tus a wān balā.

4. Bōe zug la d segd n tik n tē Wēnnaam?
5. Bōe n tōe n kūt tu d kīs sid tu Wēnnaam beeme?

naan tu wilgd a pāngā la a yamā yelle, n sōng-a. Bu d gom bōn-kāens a wān yelle.

BŪMB NINS WĒNNAAM SĒN NAANĀ WILGDA A PĀNGĀ

6 Būmb wūsg a Zeova sēn naan wilgdame tāa tara pānga. Wala makre, pemsmā sēn be tēngā zugā pa sēn na yul tu d vūvudē bal ye. A kogenda tōnd me. Wān to? Yīngrā, kūg-bēd n be be n zoet wusgo, tu b sā n lūt tēngā zug bu tōe n wa ne sāoongo. La naoor wusgo, b pa tat tēngā zug ye. Bala, b sā n kolg tēngā n kē pemsmā la b sēn yōkd bugum n dū zāngā. Yaa rē la nebā sēn mi n yā yung n yetē tu ādg n lūtā.

7 Makr a to yaa wīntoogā. A zārmā ne tēngā taa kilo milyō koabg la pisnu. Baa ne rē, d fāa mii a sēn zabd to-to. Sēn na yul n bilg wīntoogā tūulem sēn zem to-to wā, bāngdbā wilgame tu ned sā n da tōe n ta wīntoogā tēn-suka, n yāk a pēdg sēn zem bik noor bal n dūgl tēngā zugu, y pa tōogd n pēneg pēdgā sēn zems kilo 140 tu būmb pa maan-y ye. Ad woto sid wilgdame tāa Zeova tara "pān-kāsenga"!—*Karm-y Ezai 40:26*.

BŪMB NINS WĒNNAAM SĒN NAANĀ WILGDAME TĀA YAA YAM-KĀSENG SOABA

8 A Zeova sēn maan to-to tu ninsaalbā la būmb a taabā tōe n ket n vū tēngā zugā wilgdame tāa yaa yam-kāseng soaba. D rūk makr ne galv-tēng sēn tar neb milyō-rāmba, tu b me lalg n gūbg-a. B pa tōe n tu bao koom zīg a to n wa, wall b wūk sagdā n yi ye.

6, 7. Togs-y makr a yiib sēn wilgd tāa Zeova tara pānga.

8, 9. Bōe n kūt tu ninsaalbā la būmb a taabā tōe n kell n vūmde, la rē wilgda tōnd bōe a Zeova zugu?

Pa na n kaoos la galv-tēng a woto lebg rēgd wusgo, tu ned pa tōe n vuum a pugē ye. D tōe n yeelame tu dūniyā wōnda galv-tēng kānga. D miime tu tēngā koom satame. Sēn paase, d pa tōe n wuk sagdā n tu lob zīig a to tu pa tēngā zug ye. La ne rē fāa, ninsaalbā ne rūmsā fāa paamda būmb nins sēn yaa tulae ne-bā wakat fāa. Bōe n kūt tu yaa woto? Yaa t'a Zeova sēn naan tēngā to-to wā kūtame t'a tōe n yulg a menga.

⁹ D le gom pemsmā yelle. Ninsaalbā ne rūmsā milyaar-dāmbā vuusda pems-sōngo, n lebdg n yiisd pems-rēgdo. Baa ne rē, wakat fāa pems-sōng beeme. Bōe n kūt tu yaa woto? Yaa tu pems-rēgdā tara yōod ne tūsā la moodā. Tūsā ne moodā kokda pems-rēgdā n naag ne koom, wīntoogā vēenem la būmb a taab sēn be tēngāongā pugē, tu lebdg rūub la pems-sōngo. Woto, tōnd paamda pems-sōng n vuusdē. Rēnd a Zeova tūnugda ne tūsā la moodā a sēn naanā, n "kōt [nebā] fāa vuūm la vuūsem." (Tuu. 17:25) Woto pa wilgd t'a yaa yam-kāseng soab sūda?

¹⁰ A Zeova bōn-naandsā me wilgda a yamā. Bāngdb kēer yetame tu bōn-naandsā buk toor-toorā taa milyō a yi, tu sānda yetē tu yūda rē. Kēer meng yetame tu taa milyō koabga. (*Karm-y Yul Sōamyā 104:24.*) Bu d gom bōn-naands a wān yelle. D na n yāame t'a Zeova sud yaa yam-kāseng soaba.

¹¹ Wala makre, pilimpiuk buk a ye n be Kanada, n mi n yuk n kēng Megsik sēn be kilo tus a tā zīigē wā. Baa a kalkōtā sēn yaa fī-fīi n zems blik noorā, a tōe n gesa wīntoogā n bāng a sore. La

10, 11. Wān to la a Zeova sēn naan bōn-naands a yiib to-to wā wilgd t'a yaa yam-kāseng soaba?

Inset: Boris Krylov, www.macro-photo.org

Naab-sūpīim nif sēn yaa to-to wā wilgdamē t'a Zeova yaa yam-kāseng soaba
(Ges-y sull 11)

wīntoogā sēn lūt la a pukdē wā, wān to la pilimpiukā tōogd n kell n bāng a sorā? Yaa a Zeova sēn naan a kalkōtā to-to wā n kūt t'a pa tudgd sor ye. Makr a to yaa naab-sūpīim. A tara nin a yiibu, tu nifr fāa tar bōn-kuds tus pis-tā. Dēnd yaa wa a sēn tar nin tus pis-yoobe. Baa a kalkōtā sēn yaa fī-fīi wā, a tōe n gesa ne a ninā fāa, tu baa yaa būmb bilf n maan bu naab-sūpīimā neē.

¹² A Zeova sēn naan bōn-vūlt wā selill-dāmbā to-to wā me wilgda a yam-kāsengā. Wala makre, ninsaal yīngā tara selill-dāmb milyaar tus koabga. Selill fāa tara būmb b sēn boond tu adeyen (ADN). Kibay nins sēn yaa tulae sēn na yul n naan yīngā fāa la bal bee adeyennā pugē.

12, 13. Bōe yīng tu d tōe n yeel t'a Zeova sēn naan bōn-vūlt wā selill-dāmbā to-to wā wilgda a yam-kāsengā?

¹³ Kibay nins sēn be adeyennā pugē wā sūd yaa wusgo. Sēn na yūl n bāng rē, d mak kibay nins sēn be adeyen garam a ye pugē wā ne kibay nins b sēn tōe n ning sede (CD) pugē wā. B tōe n ninga seb-bedr kibay fāa sede zugu. La adeyen garam a ye bal kibay pita sede-rāmb milyaar tusri. Makr a to yaa tu adeyen sā n pid kuyeer-bila, kibay nins sēn be a pugē wā sekā b na ruk n lebs n naan neb nins fāa sēn be tēngā zugā naoor 350!

¹⁴ Rīm a Davūd yeelame tu yaa wa a Zeova gulsa kibay nins a sēn tall n naan ninsaal yīngā sebr pugē. A yeela woto: "Yāmb nin da nee maam wakat ning mam sēn ket n yaa bōn-naandgā. Mam dasem tek gulsa yāmb sebrē, tu bāmb daar baa a ye nan ka beē ye." (Yūl 139:16) A Davūd sēn tags a yīngā sēn naan to-to wā zugā kūtame t'a pēg a Zeova. Sūd me, bāngdbā sēn vaees n yā būmb wusg ninsaal yīngā weengē wā wilgdame t'a Zeova sēn naan-d to-to wā sūd bee yamleoogo. Woto kūtame tu d sak a Davūd sēn yeel būmb ning a Zeova zugā. A yeela woto: "Mam puusda yāmb bark bōn-kāsems a woto yīnga. Mam wēnda bōn-bānde, yāmb tūuma yaa bōn-bāna." (Yūl 139:14) Būmb nins Wēnnaam sēn naanā pa wilgd t'a sūd beeme sūda?

SŌNG-Y NEBĀ TL B WAOOG D NAANDĀ

¹⁵ Yūum wusg la woto *Reveillez-vous !* wā sēn sōngd neb milyō-rāmb tu b tagsd būmb nins Wēnnaam sēn naanā zugu, n bāngd-a. Wala makre, yūum 2006 bōn-būvung kiuugā, b

^{14.} Bāngdbā sēn yā būmb ninsā kūtame tu y tagsd bōe a Zeova zugu?

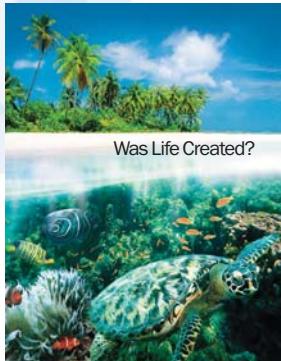
^{15, 16.} a) Bōe la tōnd sebā sōng nebā tu b bāngē? b) "*Hasard ou conception ?*" wā sōs-bug n yā yāmb noogo?

yiisa *Reveillez-vous !* t'a gom-zugā yaa: "Y a-t-il un Créeur ?" B yiis-a lame n na n vēeneg neb nins sēn tēed tu būmb fāa wa a toore, la sēn tēed-b ziri zāmsg a taabā. Saam-bi-poak a ye sēn be Etazīni yeela woto: "Seb-kāngā puub sūd yū noogo. Pag a ye kosa maam bāmb 20. A yaa karen-saamba, n da rat t'a karen-biig fāa paam a ye." Saam-biig a ye me yeela woto: "Mam sūnga koēegā mooneg tu yūum 1950 wā nan pa ta ye. Mam kolga yūum 75 masā, la mam sēn sūng koēegā mooneg tek n tāag rūndā, moonegā zū n yū-m noog n ta *Reveillez-vous !* kāng puubā sasa ye."

¹⁶ Yūum 2008 wā tekā, sōsg gomzug sēn yet tu: "*Hasard ou conception ?*" n nong n be *Reveillez-vous !* wā pugē. Sōs-kāens gomda Wēnnaam sēn naan bōn-naandsā to-to tu wilgd a yam-kāsengā yelle. B sōngda nebā tu b bāngdē tu bāngdbā getā bōn-naandsā n maand būmb kēere. Yūum 2010 soabā, d paama sebr t'a gom-zugā yet tu *La vie a-t-elle été créée ?* Sebrā tara fot-rāmb sēn yaa neeba, la desē-rāmb sēn tōe n sōng-d tu d maneg n pēg a Zeova būmb nins a sēn naanā yīnga. Babg fāa baasgē, sogsg n be be, tu ned sā n karem bū a tōe n tags būmb nins a sēn karmā zug sōma. Bū d modg n tall seb-kāngā n sōng nebā koe-moonegā sasa.

¹⁷ Yāmb sā n tar kamb bū y naag-b n karem seb-kāngā sēn tar fot-neebā y zak pugē Biibl zāmsgā sasa. Y sā n maand woto, na n sōng-b lame tu b bāng Wēnnaam sōma la b nong-a. Y sā n tara kamb sēn be koleesē, bū y

^{17, 18.} a) Bōe la y tōe n maan n sōng y kambā? b) Wān to la yāmb tūnug ne *La vie a-t-elle été créée ?* sebrā ne *L'origine de la vie* sebrā n sōng y kāmbā?

Roagdbā, sōng-y y kambā
tu b tōog n wilg b sēn tēed
būmb nīnsā
(Ges-y sull 17)

bāng tu karen-saam-dāmbā maanda b
sēn tōe fāa n dat tu b tē tu būmb fāa wa
a toore. Bāngdba, karen-saam-dāmba,
filim-dāmba, la yel a taab b sēn yiisd
televiziō wā pugē nong n wilgdame tu
būmb fāa waa a toore. Wān to la y tōe n
sōng y kambā tu b ra tē gom-kāensā?
Y tōe n tūnuga ne *Cinq questions à se
poser sur l'origine de la vie* sebrā me b
sēn yiis yvumd 2010 n sōng-ba. Wala
La vie a-t-elle été créée ? sebrā, seb-kāng
me sōngda kambā tu b tags neere. (Yel.
2:10, 11) Sēn paase, sōngd-b lame tu b
tōe n bāng būmb nīns b sēn zāmsd-b
lekollē wā sā n sakda reegre.

¹⁸ Sasa ninga d mi n wūma kiba-
kūtbā sēn yet tu bāngdbā yāa kōb-
kud sēn yaa kaset sēn wilgd vēeneg tu
būmb fāa waa a toore. B mi n yetame

me tu bāngdb n tōog n maan būmb
sēn wilgd tu bōn-vūlū wā waa b toore.
L'origine de la vie sebrā sōngda kambā
tu b tags gom-kāensā zug neere, n tōog
n bāng kiba-kāensā sā n sakda reegre.
Bu y tūnug ne seb-kāensā n sōng y
kambā tu b tōog n wilg nebā būmb ning
sēn kūt tu b tēed tu Naand n be wā.
—Karm-y 1 Pieer 3:15.

¹⁹ D sā n karemd sēb nīns a Zeova
siglgā sēn yiis n gom naanegā yellā, d
bāngda a Zeova sēn sūd yaa a soabā n
paasdē, n dat n pēg-a ne d sūur fāa.
(Yul 19:2, 3) A Zeova sūd toga ne
pēgr la waoogre, a sēn yaa būmb fāa
naandā yīnga. Ad d sēn paam n pēgd-a
la d waoogd-a wā sūd nooma tōndo!
—1 Tūm. 1:17.

²⁰ Bōe la d fāa paam n maandē tu noom-do?

*'Yāmb lebga
Wēnnaam yembse.'*

—ROM 6:22.

Y NA N LEOKAME TU BÖE?

Yembd bug buud yell la b sēn gomd Rom dāmb 6:22 pugē wā?

Böe la d tōe n maan n da wa lebg a Sūltāan ne a dūniyā yembse?

D sā n yaa a Zeova yamba, bark bus la d paamda?

YU-Y-YĀ A ZEOVA YEMBSE

KIRIS-NEBĀ yaa yembse, la b yembdā yaa toor ne neb wusg sēn tagsdā. Sā n yaa ne wusgo, yamb yaa ned b sēn namsde, la b sēn modgd t'a tuemd n kōt a zu-soaba. La Biiblā gomda neb sēn yāk yam n lebg yembse, b Zu-soabā sēn pa toaag yīnga. Sūd me, tuamtum a Poll sēn yeel tu kiris-nebā 'lebga Wēnnaam yembsā,' rat n yeelame tu b maanda Wēnnaam daabā b sēn nong-a wā yīnga. (Rom 6:22) Yembd a woto baooda bōe maanego? Bōe la d tōe n maan n da wa lebg a Sūltāan ne a dūniyā yembse? D sā n yaa a Zeova yamba, n tuemd a tuemdā ne d sūur fāa, nafa bus la d paamda?

YAMBĀ SĀ N NONG A ZU-SOABĀ

² Tōog ning Wēnnaam sēn kō Israyell nebā tōe n sōng-d lame tu d bāng yū a Zeova yambā sēn dat n yeealga. Tōogā ra wilgame tu Israyell ned sā n da lebg a to yamba, yuum a yopoe soabā sungrē, a zu-soabā segd n kō-a-la lohorem. (Yik. 21:2) La yambā sā n nong a zu-soabā n pa rat n looge, a tōe n kell n paame. A Zeova wilgame tu sā n wa yaa woto, zu-soabā segd n kūtame tu yambā kolg kūuleng wall lugr sēegē, t'a vudg a tūbrā ne pīim. (Yik. 21:5, 6) Pa zaalem la b sēn da poogd tūbrā ye. Bala, hebre wā goam pugē, b sā n dat n gom "sakr" yelle, b yetame tu "kelgre." Rēnd yambā sā n bas tu b poog a tūbrā, a wilgdame t'a rat n kell n sakā a zu-soabā. Yaa woto me ne tōnd sēn dūk d mens n kō Wēnnaamā. D pulmame tu d na n sakd-a lame, d sēn nong-a wā yīnga.

³ D sēn wa n na n deeg lisgā tu d zoe n yāka yam n na n maan a Zeova raabā, n yū a yamba. D pulmame

1. Neb wusg tagsg yaa wān ne yembdo, la bōe yīng tu yembd ning yell b sēn gomd Rom dāmb 6:22 pugē wā yaa toore?

2. a) Bōe n da tōe n kūt tu Israyell ned sēn yaa yamb yāk yam n kell n pa ne a zu-soabā? b) B sēn da poogd yambā tūbrā voor yaa bōe?

3. Bōe n kūt tu d ruk d meng n kō Wēnnaam?

tu d na n sak-a lame, n maand būmb ning fāa a sēn dat tu d maane. Ned pa modg tōnd tu d maan woto ye. Sīd me, baa kamb nins sēn deeg lisgā pa maan dē n na n noog b roagdbā sūur bal ye. Yaa b sēn yāk b toorē yam n na n sak a Zeova yīnga. Tōnd ned kam fāa ruka a meng n kō a Zeova sēn yaa d Zu-soabā a sēn nong-a wā yīnga. Tūm-tumd a Zā yeela woto: "Wēnnaam nonglem yaa tu tōnd sak bāmb tōogo."—1 Zā 5:3.

D YAA YEMBSE, N YAOL N TAR LOHOREM

⁴ D sēn paam t'a Zeova pak sor tu d lebg a yembsā noom-d-la wusgo. D sēn tēed Kiristā sēn ki tu yu maoongā yīnga, d paama d mens ne yel-wēndā yembdā. Baa d sēn ket n yaa neb sēn pa zems zāngā, d yāka yam n lebg a Zeova ne a Zezi yembse. A Poll wilga rē vēeneg a letr a ye pugē, n yeele: "Bu yāmb me ges y mens wa kūum ne yel-wēnā, la y ges y mens wa nin-vūs ne Wēnnaam, Kirist Zezi tūudmā pugē." A paasame: "Yāmb ka mi tu yāmb sā n dūk y mens n kō ned n na n sak-a wa yembse, yāmb yaa yāmb sēn sakd a soabā yembse, sā n yaa yel-wēnā sēn wat ne kūum, wall a sā n yaa sakr sēn wat ne turlem bu? La bark Wēnnaam, yāmb sēn da yaa yel-wēnā yembsā, yāmb yaool n saka kareng ning b sēn zāms yāmbā ne y sūyā fāa. Yāmb sēn paam lohorem ne yel-wēnā, yāmb lebga turlem yembse." (Rom 6:11, 16-18) A Poll yeelame tu d segd n sakda Wēnnaam ne d "sūyā fāa." Rēnd d sā n dūk d mens n kō Wēnnaam, d lebgda "turlem yembse."

⁵ La yūl n tōog n vuemd tu zems d sēn dūk d mens n kō Wēnnaamā pa nana ye. Būmb a yiib n kūt tu yaa toogo. Pipi, d yaa

^{4.} Bōe la d segd n maan n tōog n lebg "turlem yembse"?

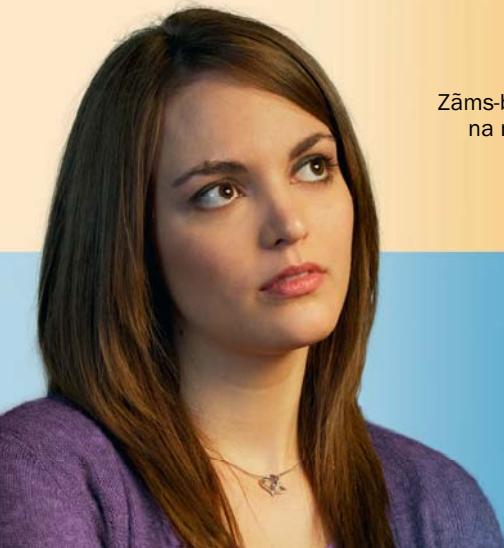
^{5.} Zu-loe-bug la tōnd ned kam fāa tara, la bōe yīng tu d segd n mao ne-a?

neb sēn pa zems zāngā. Ra yaa woto ne a Poll me. Ad a sēn yeele: "Mam nonga Wēnnaam tōog hal ne m sūur fāa. La mam yāta tōog a to mam yīngā wilā pugē sēn maood ne mam pu-tēer tōogo, la sēn kēesd maam yel-wēnā tōog yembd pugē sēn be mam yīngā wilā puše." (Rom 7:22, 23) D sēn yaa neb sēn pa zems zāngā, d segd n maoome n da wa bas tu d tulswēnsā kūt tu d maan būmb Wēnnaam sēn kis ye. Tūm-tumd a Pīeer yeela woto: "Yāmb sēn yaa burkīmbā, da sak-y tu yāmb lohormā yū wēng lilldg ye, la bu y maan wa Wēnnaam tūm-tumdba."—1 Pīe. 2:16.

⁶ Yiib-n-soaba, d sēn vū dūni ning pugē wā bee zīn-dāmbā nugē. A Sūtāan sēn yaa dūniyā naabā maanda a sēn tōe fāa n dat tu d kūs a Zeova ne a Zezi. A ratame tu d yū dūniyā rēnda, n lebg a yamba. (*Karm-y Efēez rāmb 6:11, 12.*) Sēn na yūl n kūub-do, a kūtdame tu būmb nins sēn be dūniyā pugē wā wōnd bōn-sōma, n be yamleoogo. Tūm-tumd a Zā yeelame: "Bu y ra nong dūniyā walla būmb nins sēn be dūniyā pugē wā me ye. Ned sā n nong dūniyā, Ba nonglem ka be a pugē ye. Tu bōe, būmb nins fāa sēn be dūniyā n yaa yīng ratem-wēnga, la nin datem-wēng ne tutaamā ka yit tōnd Ba nengē ye. Bāmb yaa dūniyā rēnda."—1 Zā 2:15, 16.

⁷ Ziig zāngā, nebā maoodame n dat n paam arzek wusgo. A Sūtāan tōogame tu wusg tēed tu yaa f sā n tar ligd wusg la f tar sū-noogo. Butik-bēdā bee ziig zāngā. Piblisite-rāmbā kūtame tu nebā tagsdē tu sēn tar yōod n yūl yaa b sēn na n paam teed wusgo, la b noogd b yōore. Neb n be tu b tūm yaa bao neb sēn dat n tog sore, tu b tū taab n tu ges zī-neebā. Bāmb rāmbā maanda piblisite-rāmb n wilgd zī-neeb a woto sēn beē. La naoor wusgo, y sā n

^{6, 7.} Bōe la a Sūtāan maand n dat t'a dūniyā yamleoog kē tōndo?

Zāms-bug la y
na n yāke?

naag nin-kāensā n tog sore, y mikdame tu yaa dūniyā yel bal n pak-ba. Vēenega, dūniyā būmb wusg sēn yaa to-to wā pa sēn na yul tu d toeem d vūmā bal ye. Yaa sēn na yul tu d wōneg dūniyā neba.

⁸ A P̄eēr sagla pipi kiris-nebā tu b gūus ne neb nins sēn be b sūk n tar dūniyā yamā. A yeela woto: "B getame tu yaa sū-noog tu maan bāmb wēngā ratem wīntoogo. Bāmb yaa wēns la rēgdo, la bāmb maanda sū-noog ne bāmb belgr bāmb sēn maand kibs ne yāmb wakate. La ne bāmb pēg-m-mens gom-vūdā, la yīng ratem sakr la ne daglem, bāmb belgda neb nins sēn kos sugr paalem n yi neb nins sēn menemā sūkā. Bāmb kāabda nebā lohorem, la b mens yaa wēng yembse, tu bōe, būmb ning sēn tōogd neda, a kēesda yēnda bōn-kāng yembdo."—2 P̄e. 2:13, 18, 19.

⁹ Lohorem hakukā paoong pa d sēn na n maand d sēn tōe fāa n pidsd d 'nin datmā' ye. Ned sā n maand woto, a lebgda dūniyā ne a Sūtāan sēn yaa dūniyā naabā yamba. (1 Zā 5:19) D sā n pa gūusi, tōe n wa lebga laogā baoob n pak-do, tu d lebg a yamba. La d sā n lūl

^{8, 9.} Kiris-nebā segd n gūusa ne bōe, la bōe yīnga?

bēd-kāng pugē, na n yū toog ne-d tu d bas laogā nonglem.

TOUMD SĒN KŌT SŪ-NOOG HAKUKA

¹⁰ A Sūtāan nong n makda neb nins minim sēn pa waoogā. Rūndā-rūndā, kom-būsā la a makd n yūda. A sā n yā bi-bug wall ned a to sēn yāk yam n na n lebg a Zeova yamba, zabd-a lame. A Sūtāan pa rat tu neb nins sēn dūk b mens n kō a Zeova wā tōog n kell n sak-a ye.

¹¹ Yamb sā n da sak tu b poog a tūbre, tōe tu na n zaba wakat bilfu. Baa sā n wa maage, na n kell n yū bānde, tu ned sā n yā bu a miē t'a yaa yamba. Woto me, bi-bug sā n yāk yam n na n yū toor ne kom-būs a taabā, tōe n yū toog ne-a. A taabā tōe n namsd-a-la rē yīng menga. Wala makre, a Sūtāan tōogame tu neb wusg tagsdē tu yaa b sēn na n tar tūvum-turg la b paamd sū-noog hakuka. La kiris-nebā miime tu yaa ned sēn na n lūlbsd a Zeova raabā taoor bal la a tōe n paam sū-noog hakuka. A Zezi yeela woto: "Neb nins sēn wūmd Wēnnāam goamā n sakdē wā, bark bee bāmb zut n yūda." (Luk 11:28) Kiris-nebā sēn dūk b mens

^{10, 11.} Ānd dāmb la a Sūtāan makd n yūda, la bi-bug sā n yāk yam n na n karem n zāage, zu-loe-bug la a tōe n paame?

n kō a Zeova wā yaa sēn na n maan a raabā, pa sēn na n maan a Sūtāān raab ye. B karemdu Biiblā la b bugsd a goamā zug “wīntoog ne yungo.” (*Karm-y Yul Sōamyā 1:1-3.*) La rūndā-rūndā, bi-bug sā n yāk yam n na n karem n zāage, naoor wusgo, a pa paamd sēk n karemdu Biiblā, n bugsd a goamā zug la a tūud a Zeova sōma ye.

12 Kiris-ned sā n yaa ned sēn pa tūud a Zeova yamba, tōe n yū toog wusg ne-a. A Poll pipi lētr ning a sēn tool Korēnt kiris-nebā pugē, a yeela woto: “Fo ra yaa yamb f boolg wakat bu? Da maan yūr bōn-kāng yīng ye. La fo sā n tōe n paam lohorem, bu f reege.” (1 Kor. 7:21) Lohorem n sāo yembdo. Tēns wusg pusē, lalao wā yāka yuum sōor biig fāa sēn segd n karem n ta. Rē poore, bi-bugā n yākd a sā n na n karmame n paase. Bi-bug sā n yāk yam n na n karem n zāag sēn na yul n wa paam tuum-turg bala, tōe n yū toog t'a wa lebg so-pakda.—*Karm-y 1 Korēnt dāmb 7:23.*

Y NA N KAREM N ZĀAGAME BL?

13 A Poll yeela Kolos kiris-nebā woto:

12. Kom-būs wusg tōe n yāka yam n maan bōe?

13. Zāms-bug buud n nafd kiris-ned n yūda?

“Bu y gūus neer tu ned da sāam yāmb ne ninsaalb bāngr la b belgr sēn ka yōodo, sēn yaa ninsaalbā minund sēn yaa dūniyā rēnda la ka Kirist rēndā ye.” (Kol. 2:8) Karen-saam-dāmb wusg zāmsda karen-biisā ‘ninsaalb bāngr la b belgr sēn ka yōodo, sēn yaa ninsaalb minundu.’ B wae n zāmsda karen-bi-bēdā bōn-kāense, n pa wilgd-b būmb b sēn tōe n maan n ges b mens yell n pa teeg ned ye. Rē kūtame tu b tar zug bāngr bala. La kiris-nebā baooda kareng sēn na n sōng-b tu b tōog n paam tuumd b sēn tōe n tumdē, la b tuum Wēnnaam tuumdā me. B tūuda sagl ning a Poll sēn kō a Tūmote wā. A yeelame: “Ned sēn sakd Wēnnaam la a maand sū-noog ne a sēn yaa būmb ningā, yāoā tara yōod wusgo. Dē yīnga, tōnd sā n tar dūb ne futu, yāoā sekda tōndo.” (1 Tūm. 6:6, 8) Wall tu kiris-nebā bao n karem n zāag sēn na yul n paam dipolom-bēd la yūrā, b maanda b sēn tōe fāa koeegā mooneg pugē, n sōngd neb a taabā tu b lebqd Kiristā karen-biisi.—*Karm-y 2 Korēnt dāmb 3:1-3.*

14 D gom tūm-tūmd a Poll mak-sōngā

14. Sā n yaa ne Filip rāmb 3:8 wā, a Poll tagsgrā yaa wān ne a sēn paam n yaa Wēnnaam ne Kirist yambā?

yelle. A karma a Gamaliell sēn da yaa zuuf-rāmbā tōogā karen-saambā nengē. D tōe n dūka zāmsg ning a sēn paamā n mak ne rūndā-rūndā iniversite-rāmbā zāmsgā. La a Poll sā n daruk rē n mak ne a sēn paam n yaa Wēnnaam la Kiristā yambā, a tagsg yaa wāna? A yeelame: 'Mam geelgda būmb fāa wa bōnzaalse, mam sēn bāng Kirist Zezi, mam Zu-soabā.' A paasa woto: "Yaa bāmb yīng la mam bas būmb fāa n geelgd bāmb wa sagdo, tu mam tōe n paam Kirist." (Fil. 3:8) Gom-kāensā tōe n sōnga kom-būsa ne b roagdbā tūt b tōog n yāk yam karengā weengē tu zemse. (Ges-y fot-rāmbā.)

RL-Y ZĀMSG SĒN YAA SŌMA N YŪLDĀ YŌODO

15 Lekoll-bēdā pusē, karen-biisā manesem mi n yaa wāna? B wae n tagsdame tu tēngā taoor dāmb sā n maan būmb sēn pa noom-ba, bāmb me tara sor n tōe n kuse, n wilg b sū-pa-noaangā. (Ef. 2:2) La tigimsā pusē sēn yaa bāan ziisā, d paamda zāmsg sēn yaa sōma n yūda. Yaa a Zeova siglgā n zāmsd tōndo. Wala makre, tōnd ned kam fāa tōe n paam n dū Wēnnaam tūvmdā lekoll b sēn maand semen fāa wā yōodo. Lekoll-dāmb a taab me n be so-pakdbā yīnga: Biiblā zāmsg lekoll rakōapā yīnga, la Biiblā zāmsg lekoll sēn kē-b kāadmā yīnga. Lekoll-kāensā sōngda tōnd tu d sakd d Zu-soab a Zeova.

16 D tōe n paama bāngr wūsg *Index des Publications Watch Tower wall CD-ROM Watchtower Library* wā pusē. Zāms-kāensā fāa yaa sēn na yul tu d tōog n tūt a Zeova sōma. D bāngda d sēn tōe n sōng d taabā to-to tu b lebg Wēnnaam zo-rāmba. (2 Kor. 5:20) Neb nins d sēn

15, 16. Bōe la a Zeova siglgā maand sēn na yul tu d paamd zāmsgo, la zāms-kāng yōodā yaa bōe?

zāmsdā me wat n tōog n zāmsda b taaba.
—2 Tūm. 2:2.

BARK NINS WĒNNAAM YEMBSĀ SĒN PAAMDE

17 Yel-bünd ning a Zezi sēn wē n gom talā-rāmb yellā pugē, a wilgame tu tūmtūmdb a yiib nins sēn tūm sōma wā paama pēgre, la tu b naaga b zu-soabā n maan sū-noogo. B zu-soabā kō-b-la tūm n paase, n wilg tā sūur nooma ne-ba. (*Karm-y Matue 25:21, 23.*) Tōnd me sā n yāk zāmsg sēn yaa sōma n yūdā, d na n paama sū-noog la bark wūsgo. Wala makre, a Michael ra karemdu sōma lekollē wā. Daar a yembre, a karen-saam-dāmbā bool-a lame n sōs ne-a, n gom iniversite wā kēngr yelle. La a Michael yeel-b lame tā pa rat n kēng iniversite, tu ling-ba. A yāka Yam n na n zāms tūvmdē, n tōog n get a meng yell la a yaa wakat fāa so-pakda. La rē yīnga, a Michael wa n maanda a bāngē bū? Ad a sēn yeele: "Zāmsg ning mam sēn paam m sēn yaa so-pakdā, n paas zāmsg ning m sēn paam m sēn yaa kāsem-soab masā wā naf-m-la wūsgo. Bark nins m sēn paamā, ne tūm nins m sēn tūmd tīgingā pugē wā yōod yūda ligd ning m sēn da tōe n paame. M sūur yaa noog m sēn pa bao n na n karem n zāagā."

18 Zāmsg sēn yaa sōma n yūdā sōngd-d lame tu d bāngd Wēnnaam a Zeova raabā, la d sēn tōe n tūm a tūvmdā to-to. A sōngd-d lame tu d kus sūd tu d na n wa 'paama yolsg ne faoolem yembdā,' n paam 'Wēnnaam kambā lohormā ne b ziirā.' (Rom dāmba 8:21) La sēn tar yōod n yūda, d bāngda d sēn tōe n wilg to-to tu d nonga d Zu-soab a Zeova. —Yik. 21:5.

17. D sā n yāk zāmsg sēn yaa sōma n yūdā, bark būs la d na n paame?

18. Bōe yīng tu y segd n yāk zāmsg sēn yaa sōma n yūdā?

*'B̄l y yv-kāsengā
paam pēgre.'* –NEH. 9:5.

Y NA N LEOKAME TU BŌE?

Levi nebā sēn wa n tigim Israyell nebā, bōe ne bōe la b maan-yā?

Manesem bug la a Zeova tall ne a nin-buiidā tu wilgēt'a tomdame tu zemsd ne a yvurā?

Levi nebā sēn puus to-to wā wilgda tōnd bōe?

LEVI NEBĀ SĒN PUUS TO-TO WĀ SĒN ZĀMSD TŌND BŪMB NINGA

WĒNNAAAM nin-buiidā ra tigma taaba, tu Levi nebā lvi taoor n puuse. Puus-kāng naaga puus-wogd nins sēn be Biiblā pugē wā suka. B yeela nin-buiidā woto: "Yik-y-yā. Pēg-y Zu-soab a Wēnnaam!" (Neh. 9:4, 5) Yūl zuuf-rāmbā kiuug a yopoe soabā b sēn boond tu tisri wā rasem 24 daar la nin-buiidā tigim Zerizalem, yuimd 455 sēn deng a Zezi rogmā. D na n goma tigis-kāng yelle. Sōsgā sasa bū y tagsd sogs-kāensā yelle: 'Bōe la b ra minim n maandē tu sōng tu tigis-kāng naf-ba? Levi nebā sēn puus to-to wā wilgda tōnd bōe?' Bū d lebs n tēeg būmb kēr nin-buiidā sēn maan nand tu tigsgā raar ta.—Yūl 141:2.

KIUUG SĒN YL TOOR ZALLE

² Kiuug a ye nand tu tigsgā ta, zuuf-rāmbā mee Zerizalem lalgā n baase. (Neh. 6:15) B mee lalgā rasem 52 pugē. La tisri kiuugā pipi daarā, b tigma taab t'a Esdras ne Levi neb a taab na n karem Wēnnaam tōogā, la b bilg a vōorā tu b kelge. (Pipi fotā) "Rap ne pagba, la neb nins fāa sēn tōe n wum koēeg n bāng a vōorā" yalsame n kelg "yibeoog tu ta wīnto-suka." B sēn maanā yaa mak-sōng n kō tōndo. Baa d sā n tigimda taab Rīung roog sēn yaa sōma pugē, sasa ninga d tōe n wa tagsda būmb a taab yell sōssā sasa. La Israyell nebā pa maan woto ye. B kelga sōma la b tags b sēn wumā zug neere. B sēn bāng tu b ra pa tūud tōogā sēn yeelā b yābame.—Neh. 8:1-9.

³ La ra pa sasa b sēn segd n vēneg b yel-wēnā n

1. Tigis-bug yell la d na n gome, la sogs-bus la d na n leoke?
2. Mak-sōng bug la zuuf-rāmb nins sēn tigim taab Zerizalem lalgā meeb poorā bas-yā?
3. Sagl-bug la Israyell nebā tū-yā?

togs ye. Ra yaa kibs raare, t'a Zeova rat tu b maan sū-noogo. (Yiib-n-soab fotā) (Sōd. 29:1) Rē n so t'a Nehemi yeel-b woto: "Bu y bao ru-nood n dū la y yū bōn-noodo, la y yāk n kō neb nins sēn ka tarā. Tu bōe, rūndā daarā yaa raar sēn welg toor Zu-soabā yīnga. Bu y ra maan sū-sāoong n yāb ye. Tu bōe, sū-noog ning Zu-soabā sēn kō yāmbā na n yū yāmb pānga." Nin-buiidā tū a sēn yeelā, tu daar-n-kāng sūd yu 'sū-noog wusgo' daare. —Neh. 8:10-12.

4 Vēkembeoogā, zak-soben-dāmbā tigma taab n na n zāms tōogā sēn na yul n maneg n tū sōma. (Tāab-n-soab fotā) B sēn zāms tōogā, b bāngame tu Israyell nebā segd n maana zān kibsā ne a baasgā poor tigis-kāsengā ki-kāng rasem 15 daarā n tāag a rasem 22. Rē n so tu b sūng seglg zīg pugē. (Naas-n-soab fotā) Zān kibs kāng yu sōma wusgo, tu Biiblā wilg tu hal sēn sūng a Zozue zāmaanā tu ta baraare, Israyell nebā ra nan zu n maan zān kibs a woto ye. "Nebā fāa sūy yu noog wusgo." Sēn paase, "kibsā pipi daar tu ta a yaoolem daarā," Levi nebā karma Wēnnaam tōogā tu nebā kelge.—Neh. 8:13-18.

4. Bōe la Israyell zak-soben-dāmbā maan-yā, la zān kibsā sasa, bōe la Levi nebā maan daar fāa?

NIN-BUIIDĀ VĒNEGA B YEL-WĒNĀ N TOGSE

5 Kibsā loog tu rabitē, rat n yeel tu kiuugā rasem 24 daare, Israyell nebā le tigma taaba. Ra pa ruub la kūdeng wakat ye. B ra segd n vēnega b yel-wēnā n togse. Rē n so tu b loe noor n yeelg bot n wilg tu b sēn pa tū Wēnnaam tōogā, b sūyā sāama wusgo. Daar-n-kāng yibeoogo, Levi nebā le karma Wēnnaam tōogā lēer a tāabo. Zaabrahā, Israyell nebā 'wōgemda Zu-soab a Wēnnaam taoor n togs b yel-wēnā.' (Fot a nu soabā) Yaa rē poor la Levi nebā puus Israyell nebā fāa yīnga. (Fot a yoob soabā)—Neh. 9:1-4.

6 Yaa Levi nebā sēn da karemd tōogā wakat fāa wā yīng la b sēn tōog n pelg b pus n puus woto wā. B reng n goma a Zeova tūvum-kāsemā yelle, la a sēn yaa Wēnnaam ning buudā me yelle. Rē poore, b goma a Zeova 'nimbaanzooerā sēn yaa wusgā' yelle, n wilg vēneg tu Israyell nebā ra pa segd ne rē ye. (Neh. 9:19, 27, 28, 31) Tōnd me sā n karemd Wēnnaam Gomdā daar fāa la d būgsd d sēn karemdā zug wa Levi nebā, d basdame t'a Zeova gomd

5. Bōe la Wēnnaam nin-buiidā maan nand tu Levi nebā sūng b puusgā?
6. Bōe n sōng Levi nebā tu b tōog n pelg b pus n puuse, la rē zāmsda tōnd bōe?

4

5

6

ne-do. Rē, d na n tōog n pelgda d pus n puusd-a n kaoosdē.—Yūl 1:1, 2.

7 Būmb a ye bal la Levi nebā kos a Zeova. B puusgā baasgē, b yeela woto: "Masā, tōnd Wēnnaam, yāmb yaa Wēnnaam-kāseng sēn zems zoeese, la y ka basd y noor tu vaal ye, la y tara nonglem. Ra ges-y tood nins sēn paam tōndā wa zaalem ye. Toogā paama d rīm-dāmbā, ne d nanamsā, ne d maan-kvūdbā, ne d bāngdbā, ne d yaab-rāmbā, ne nebā fāa, sēn sung ne Asiiri rīm-dāmbā wakat tu ta rūndā." (Neh. 9:32) Levi nebā kōo tōnd mak-sōngo. B mak-sōngā wilgdame tu d sā n na n puuse, d segd n deng n pēga a Zeova la d puus-a barka, n yaool n kos būmb ning d sēn date.

B PĒGA A ZEOVA YU-KĀSENGĀ

8 Levi nebā ra yaa sik-m-mens rāmba. Baa b sēn da mi tu b segla b mens sōma n na n puus n pēg a Zeova wā, b pa tags tu bāmb puusgā bal sekame ye. Rē n so tu b puusgā sungrē, b yeel Israyell neb a taabā woto: "Pēg-y Zu-soab a Wēnnaam!" B paasame: "Tōnd Zu-soab a Wēnnaam, bu y yu-kāsengā paam pēgr wakat fāa.

7. Bōe la Levi nebā kos Wēnnaam, la b mak-sōngā wilgda tōnd bōe?

8, 9. a) Levi nebā puusgā sungrē, wān to la b wilg tu b yaa sik-m-mens rāmba? b) Bōe ne bōe sēn be saasē yell la Levi nebā gom-yā?

Nebā ka tōe n pēg yāmb yūrā, la b waoog-a n se ye."—Neh. 9:5.

9 B paasa woto: "Yaa yāmb bal n yaa Zu-soaba. Yaa yāmb n naan yīngr la saasā ne ādsā fāa, la dūniyā ne būmb nins fāa sēn be a zugā, la yaa yāmb n naan ko-kāsengā ne būmb nins fāa sēn be a pugē wā. Yaa yāmb n kōt b fāa vūm. Pāens rāmb nins fāa sēn be yīngrā waoogda yāmba." (Neh. 9:6) Hakūka, yaa a Zeova n naan āndūniyā sēn pid ne āds wūsgā. Leb n yaa yē n naan tēngā la būmb nins fāa sēn be a zugā, la a kūt tu bōn-naandsā rogdē wall b wekdē, tu tūsā me womda. Levi nebā goma 'pāens rāmb nins sēn be yīngrā' yell me. Bāmb yaa malegsā. (1 Rīm 22:19; Zoob 38:4, 7) Maleg-kāens sika b mens n sakd Wēnnaam n sōngd ninsalbā sēn pa ta bāmbā. (Heb. 1:14) Malegsā sēn naagd taab n maand a Zeova raabā yaa mak-sōng n kō tōndo. Bū d rūk b togs-n-taare, n naagd taab n maan a Zeova raabā zems-n-taar la bāan pugē.—1 Kor. 14:33, 40.

10 Rē poore, Levi nebā goma manesem ning Wēnnaam sēn tall ne a Abramā yelle. Baa a Abram sēn da tar yūm 99, tu yē ne a pag a Sarai ket n pa tar biigā, Wēnnaam toeema a

10. Wēnnaam sēn tall manesem ning ne a Abrahaamā wilgda tōnd bōe?

yvvrā tu lebg Abrahaam, rat n yeel tu "buud wusg ba." (Sung. 17:1-6, 15, 16) A pūlm-a lame me t'a yagensā na n sooga Kanaā soolmā. Pa wakat fāa la ninsaalbā pidsd b pūlems ye. La a Zeova yē pa woto ye. Levi nebā yeelame: "Yāmb yaa Zu-soab a Wēnnaam ning sēn da yāk a Abram n yiis-a Kalde Uur n pūd a yvvr t'a Abrahaamā. Yāmb yāame tu bāmb kīsa sūd ne yāmba, tu yāmb maan kāabg ne bāmb n yeel tu y na n kōo bāmb yagens tēng ning Kanaā nebā . . . sēn so wā. La yāmb sūd maana wa y sēn da yeelā. Tu bōe, yāmb yaa turga." (Neh. 9:7, 8) Bu d ruk a Zeova togs-n-taare, n modgdē n pidsd d pūlemsā.—Mat. 5:37.

B GOMA A ZEOVA TUUM-KĀSEMS YELLE

11 Wēnnaam yvvrā sēn yaa Zeova wā rat n yeelame "t'a kūtdame tu yu." Woto wilgdame t'a tumda wakat fāa a raabā pidsg yīnga. Makr sēn wilgd rē yaa a sēn tall manesem ning ne a Abrahaam yagensā. B sēn wa n be Ezipt yembdē wā, a pūlmame t'a na n yiis-b lame tu b tu zīnd kāabg tēngā pugē. Sasa kānga, ra wōnda yaa būmb sēn pa tōe. La Wēnnaam maana būmb toor-toor hal t'a pulengā wa pidi. Woto, a tumame tu zems ne a yvvrā sēn yaa Zeova wā.

12 Levi nebā tēega būmb kēer a Zeova sēn maan a nin-buiidā yīnga, n yeele: "Yāmb yāa tōnd yaab-rāmbā sēn da be Ezipt n namsdē wā, la yāmb wūma b sēn da be mog-miuugā noor n yābdā. La yāmb maana bān la yel-soalem n tōog a Faraō ne a tum-tumdbā la neb nins fāa sēn da be yē tēngē wā. Tu bōe, yāmb da miime tu b ra maana tōnd yaab-rāmbā pū-toogo.

11, 12. A Zeova yvvrā vōor yaa bōe, la wān to la manesem ning a sēn tall ne a Abrahaam yagensā wilg t'a tumame tu zems ne a yvvrā?

La yāmb yvvrā paama pēgr hal tu ta rūndā. Yāmb pārga mogrā bāmb taoor tu b tū tēng koeeng pugē n looge. La yāmb duka neb nins sēn da rigd bāmbā n lob ko-zulungā pugē wa ned sēn dūk kugr n lob ko-kāseng pugē." B paasa woto: "Yāmb sōng-b lame n ning Kanaā nebā sēn da be tēngā pugē wā yānde. . . . Bāmb deesa tēns sēn tar lalse, la put sēn yaa sōma, la b reesa rot sēn pid ne bōn-sōma buud fāa, la bulsi, la viyn tūse, la oliiv tūse, la tūs sēn womd biis wusgo. Bāmb duume n tūg n nobe. La yāmb maan-b-la neer hal tu b vuūm yu noogo."—Neh. 9:9-11, 24, 25.

13 Būmb a taab me la a Zeova maan sēn na yul n pids a pulengā. Wala makre, Israyell nebā sēn yi Eziptā poor bilfu, a kō-b-la tōogā, n wilg-b a sēn dat tu b tū-a to-to. Levi nebā yeela woto: "Yāmb siga Sinayi tāngā zugu. Yāmb zīnda yīngr n gom ne-ba. Yāmb wilga bāmb b sēn tog n maan to-to. Yāmb kōo bāmb so-sōngo, la tōod sēn zemse, la noy sēn yaa sōma." (Neh. 9:13) Woto, a Zeova wilga a nin-buiidā b sēn segd n vuūmd to-to kāabg tēngā pugē t'a yvvrā paam waoogre. La pa kaoos la b sung a kūsg ye.—*Karm-y Nehemi 9:16-18.*

ISRAYEL NEBĀ RA SEGDA NE KIBLGU

14 Levi nebā goma būmb a yiib Israyell nebā sēn maan n beeg a Zeova yelle. Yu b sēn pūlm-a Sinayi tāngē wā tu b na n saka a tōodā poor bilf la b maan dē. B sēn maan woto wā, b ra segda ne kūum. La a Zeova zoeya b nimbaānega, n kell n ges b yelle. Levi nebā pēg-a lame n yeel woto:

13. Bōe la a Zeova maan Israyell nebā yīnga, la b manesem wa n yu wāna?

14, 15. a) Wān to la a Zeova zoe Israyell nebā nimbaānega? b) Wēnnaam sēn tall manesem ning ne Israyell nebā zāmsda tōnd bōe?

"Yāmb nimbāan-zoeerā yū wusgo, tu y ka sak n bas bāmb weoogā pugē ye. . . . Yāmb talla bāmb weoogā pugē yūum pis-naase, tu būmb ka paoog-b ye. Bāmb futā ka ki ye, la b naoā ka mod ye." (Neh. 9:19, 21) La Israyell neb tusa n ki weoogā pugē b kusgā yīnga. Rūndā-rūndā me, a Zeova kōta tōnd būmb nins fāa sēn yaa tulae sēn na yul tu d tōog n sak-a ne d sūur fāa. Bu d ra tol n yū wa Israyell neb nins sēn kus a Zeova n ki weoogē wā ye. Sūd me, b gulsə būmb nins sēn paam-bā "tōnd saglg yīnga, tōnd sēn be dūniyā seeb wakatā yīnga."—1 Kor. 10:1-11.

15 Būko, Israyell neb nins sēn kē kāabg tēngā pugē wā pa kell n sak a Zeova ye. B wa n sunga Kanaā wēnnaam-dāmbā tūubu, n da yood la b rukd b kambā n maand maoongo. Rē n so t'a Zeova bas tu tēns a taab soog-b n weoog-ba. La b sā n da wa tek yam n kos sugri, a Zeova zoeta b nimbāanega, n kō-b sugr la a fāag-b b bēebā nugē. Yū woto "naoor wusgo." (*Karm-y Nehemi 9:26-28, 31.*) Levi nebā goma rē yelle, n yeele: "Yāmb maana sū-mar n zā bāmb yūum wusgo. Yāmb no-reesdbā sagla bāmb ne y sūgā pānga, la b ka kelg ye. Woto, yāmb me basame tu tēns a taab neb yōg-ba."—Neh. 9:30.

16 Baa Israyell nebā sēn yi Babilon n lebg n wa wā poore, b lebg n sunga a Zeova kusgo. B kusgā waa ne bōe? Levi nebā goma rē yell b puusgā pugē n yeel woto: "Rūndā, tōnd yaa yembs tēng ning yāmb sēn da kō d yaab-rāmbā tu b rū a yōod la b yā naarā

16, 17. a) Israyell nebā sēn wa n yi Babilon n wa wā, wān to la yelā ra yaa toor ne b yaab-rāmbā sēn wa n deeg kāabg tēngā? b) Bōe la Israyell nebā sak n deege, la b pulmame tu b na n maana bōe?

pugē. Yaa d kongrā yīng la yāmb sak tu rīm-dāmb soog tōndo, la b rut d tēngā yōodā sēn yaa wusgā. . . . Tōnd bee to-kāseng pugē."—Neh. 9:36, 37.

17 La rē yīnga, Levi nebā tagsame tu Wēnnaam sēn bas tu b namsdē wā pa zems bī? Ayo! Bala b yeela woto: "Ne yell ning fāa sēn da paam tōndā, yāmb yaa tūrga, yaa tōnd n maan wēnga." (Neh. 9:33) B puusgā baasgē, b pulma a Zeova tu rē tēka, Israyell nebā na n saka a tōodā. (*Karm-y Nehemi 10:1.*) B gulsə pulengā sebr pugē, tu zuif-rāmbā taoor-dāmb 84 tik b nusi.—Neh. 10:2-28, 30.

18 D sā n dat n wa paam n kē dūni-paalgā pugē, d segd n basame t'a Zeova kibind tōndo. Tūm-tūmd a Poll soka woto: "Bi-ribl bug la a ba ka ["kibind-a," MN]?" (Heb. 12:7) D sā n sakd a Zeova kiblgā la d maand a raabā ne d sūur fāa, d basdame t'a remsdō. Sēn paase, d sā n wa maan yel-wēn-kāsenga, n tek yam n kos sugr la d sak a Zeova kiblgā, d tōe n kusa sūd t'a na n kō-d-la sugri.

19 Ka la bilfu, a Zeova na n kūtame t'a yuvrā paam waoogr n yūd wakat ning a sēn fāag Israyell nebā Ezipt yembdē wā. (Eze. 38:23) Wakat kānga, kiris-neb nins sēn na n kell n sak a Zeova wā na n paam n kē dūni-paalgā pugē, wa Israyell nebā sēn paam n kē kāabg tēngā pugē wā. (2 Pie. 3:13) Woto wā, bū d ket n puusd a Zeova, n kot-a t'a kūt t'a yuvrā paam waoogre. Sōsg ning sēn pugdā pugē, d na n goma puusg a to yelle. Rē na n sōng-d lame tu d bāng d sēn tōe n maan to-to n paam Wēnnaam barkā masā, la wakat sēn ka set yīnga.

18, 19. a) D sā n dat n wa paam n kē dūni-paalgā pugē, bōe la d segd n maane? b) Bōe la d segd n ket n puusd n kotē, la bōe yīnga?

*"M Ba, . . . bī y waoog
y Biigā ti yāmb Biigā
me waoog yāmba."*

—ZĀ 17:1.

Y NA N LEOKAME TU BŌE?

“Bāng” Wēnnaamā rat n
yeelame tu bōe?

Bōe n wilgd t'a Zeova leoka
a Zezi kosgā pipi kiris-nebā
wakate?

Rūndā-rūndā, wān to la d tōe n
vūlmd tu zems ne a Zezi
puusgā?

VŪLMD-Y TU ZEMS NE A ZEZI PUUSGĀ

YŪLMD 33 Nizā kiuugā rasem 14 yungo, ziīgā sēn wa n zuvgā, a Zezi maana būmb a karen-biisā yīnga. Yūl yē ne a tūm-tūmdbā sēn naag taab n dū Pakā poore. Zuuf-rāmbā ra maanda Pakā n tēegd Wēnnaam sēn fāag b yaab-rāmbā Ezipt yembdē wā. La a Zezi karen-biis hakükā ra na n paama fāagr yōod sēn yūd rē. Vēkembeoogā, a Zezi bēebā ra na n kū-a lame. A sēn da na n kō a vūlmā sēn zems zāngā tu yū maoongā na n paka sore, tu ned buud fāa tōe n paam “fāagr sēn ka seta,” rat n yeel t'a paam a meng ne yel-wēndā la kūumā.—Heb. 9:12-14.

² A Zezi ra pa rat tu d yīm rondā sēn yaa kūun sēn yit Wēnnaam nengē wā ye. Rē n so t'a wilg d sēn segd n maand to-to yūvmd fāa n tēegd a kūumā yelle. Rē n ledg Pakā. A rūka bur sēn pa ning rabulle, n kao n kō a karen-biis 11 wā sēn kell n pa ne-a wā, n yeel woto: “Ada yaa mam yīngā sēn sāam yāmb yīnga. Bu y maan bōn-kāng n tēegd mam yelle.” A kō-b-la divē me, n yeele: “Bōn-yūudl kāngā [“makda,” MN] mam zūm sēn yaa kāab paalg zūm sēn daag yāmb yīnga.”—Luk 22:19, 20.

³ Ra pa na n kaoos la tōogā kaool Wēnnaam sēn da maan ne Israyell buudā taa a tek ye. Kaool-paalga la a Zeova ra na n maan ne a Zezi karen-biis nins sēn paam zaeebā. Nin-kāensā sēn yaa Wēnnaam bu-paalga yell ra paka a Zezi wūsgo. Israyell buudā neb ra welga taab tūudmā wēengē, n da zabd taaba, tu sāamd Wēnnaam yūvre. (Zā 7:45-49; Tūv. 23: 6-9) La a Zezi ra ratame t'a karen-biisā kell n zems taaba, tu waoogd Wēnnaam yūvrā. Woto wā, bōe

1, 2. A Zezi sēn dū yūvmd 33 Pakā ne a tūm-tūmdbā poore, bōe la a maan-yā?

3. a) A Zezi kūumā waa ne toeen-būgo? b) D sā n wa gomd a Zezi puusg ning sēn be Zā sak 17 wā yelle, sogš-bus la d segd n sok d mense?

la a maan-yā? A puusa a Ba wā, n kos t'a sōng a karen-biisā. (Ges-y sungrē fotā.) Puus-kāng kareng sēn be yamleoogā bee Zā 17:1-26. Sōs-kāngā pugē, d na n goma a Zezi sēn yeel būmb ning puusgā pugē wā yelle. Sōsgā sasa, yuta sōma tu d tags sogss-kāensā yelle: "Wēnnaam leoka a Zezi puusgā bū? Mam sēn vu to-to wā zemsa ne a Zezi sēn yeel būmb ning a puusgā pugē wā bū?"

BŪMB NINS SĒN DA PAK A ZEZI N YLLDA

4 A Zezi sōsa ne a karen-biisā hal tū zīigā zuuge, n wilg-b būmb wūsg Wēnnaam zugu. Rē poore, a nakame n ges yīngri, n puus Wēnnaam n yeele: "M Ba, wakat taame. Bū y waoog y Biigā tū yāmb Biigā me waoog yāmba. La a wa yāmb sēn kō-a noor ne ninsaalb buud fāa wā, yē na n kōo neb nins fāa yāmb sēn kō yē wā vūm sēn ka setā. . . . Mam waooga yāmb dūniyā zugu. Tūvum ning yāmb sēn kō maam tu m maanā, mam maaname n se. La masā, m Ba, bū y waoog maam yāmb mengā nengē ne waoogr ning mam sēn da tar yāmb nengē dūniyā sēn nan ka naanā."—Zā 17:1-5.

5 A Zezi reng n goma būmb nins sēn tar yōod ne-a n yūdā yelle. Pipi, a kosame t'a Ba wā yūur paam waoogre. A sēn wa n na n zāms a karen-biisā puusgā me, a maana woto. (Luk 11:2) Yiib-n-soaba, a puusa a karen-biisā yīnga, n kos tu Wēnnaam sōng-b tū yē wa tōog n kō-b 'vūm sēn ka setā.' Rē poore, a Zezi kosa būmb a mengā yīnga, n yeel woto: "M Ba, bū y waoog maam yāmb mengā nengē ne waoogr ning mam sēn da tar

4, 5. a) A Zezi sēn sungrē fotā ne goam ninsā sōngda tōnd tu d bāng bōe? b) A Zezi kosa būmb a mengā yīnga. Wān to la a Zeova leok a kosgā?

yāmb nengē dūniyā sēn nan ka naanā." A Zeova leoka a Biigā puusgā, n kō-a tu yūg a sēn kosā. A kō-a-la 'yūur sēn yūd malēk-rāmbā dēnda.'—Heb. 1:4.

D SEGД N 'BĀNGA SLD WĒNNAAAM SĒN KA TO' WĀ

6 A Zezi puusgā pugē, a wilga būmb ning tōnd sēn yaa yel-wēn-maandbā sēn segd n maan n wa paam vūm sēn ka setā. (Karm-y Zā 17:3.) A yeelame tu d tog n 'bāngā' Wēnnaam la Kiristā. Wān to la d tōe maan dē? Pipi, d segd n baood n bāngda būmb nins fāa d sēn tōe n bāng a Zeova ne a Biigā zugu. Yiib-n-soaba, d segd n tūu būmb nins d sēn zāmsdā. Tūm-tūmdbā ra zoe n maana bōn-kāensā. Rē n so t'a Zezi yeel a Zeova woto: "Mam kōo bāmb goam nins yāmb sēn kō maamā, la bāmb deegame." (Zā 17:8) La sēn na yul n wa paam vūm sēn kōn sa wā, b ra segd n ket n bugsda Wēnnaam goamā zugu, la b tūudē. Rē yīnga tūm-tūmdbā tōog n kell n maana woto n tāag b kūum bū? N-ye! Būmb sēn wilgd rē yaa b ned kam fāa yūur sēn gōls Zerizalem Paalgā yēbgr kug 12 wā zug wakat fāa yīngā.—Wil. 21:14.

7 D sā n dat n wa paam vūm sēn kōn sa wā, d segd n 'bāngā' Wēnnaam. Woto rat n yeelame tu bōe? Gerkā gom-bil ning b sēn lebg tu 'bāngā' rat n yeelame me tu 'bāngd n paasdē.' Rēnd "bāng" Wēnnaamā rat n yeelame tu d ket n zāmsd n bāngd-a n paasdē. La bāng a Zeova sēn yaa Wēnnaam ning buudā la a raabā bal pa sek ye. D segd n nong-a lame, la d bao a zoodo. Segdame me tu d nong d tēed-n-taasā.

6. Bōe la tūm-tūmdbā ra segd n maan n wa paam vūm sēn kōn sa wā, la bōe n wilgd tu b maana rē?

7. "Bāng" Wēnnaamā rat n yeelame tu bōe, la bōe yīng tu rē tar yōod wūsgo?

Pipi kiris-nebā saka
vuusem sōngā sor-wilgri,
tu zems-n-taar zīnd b suka
(Ges-y sull 13)

Biiblā yeela woto: "Ned ning sēn ka tar nonglem ka mi Wēnnaam ye, tu bōe, Wēnnaam yaa nonglem." (1 Zā 4:8) Rēnd bāng Wēnnaamā rat n yeelame me tu d sak a noyā. (*Karm-y 1 Zā 2:3-5.*) Yaa sūd tu d sēn paam n mi a Zeova wā yaa zu-zēkre. La d segd n gūusame n da wa sāam tōnd ne a Zeova zoodā wa a Zida Iskariot sēn maanā ye. Bu d maan d sēn tōe fāa, tu tōnd ne a Zeova zoodā ket n tar pānga. Woto, a Zeova na n wa kō-d-la vuum sēn kōn sa wā.—Mat. 24:13.

YĀMB YŪRĀ YĪNGA

8 D sā n karemd a Zezi puusg ning sēn be Zā sak 17 wā, d nee vēeneg tu pa a tūm-tūmdbā bal la a ra nong ye. A ra nonga neb nins sēn da na n wa lebg a karen-biisā me. (Zā 17:20) La pa tōnd fāagrā n da pak a Zezi n yūd ye. A koe-moonegā sūngr n ta a saabo, būmb ning sēn da pak-a n yūd yaa a Ba wā yūrā waoogre. Wala makre, Nazaret karen-

8, 9. a) A Zezi sēn wa n be tēngā zugā, bōe n da pak-a n yūda? b) D tōe n kūsa sūd tu minun-bug la a pa sak n tū?

doogē wā, a wilga nebā tūvmd ning yē sēn wa n na n tūmā, n karem Ezai sebrā. A sēn karem zīg ningā yeta woto: "[“A Zeova,” MN] Sūg bee mam zugu. Tu bōe, bāmb kōo maam pāng tu m moon Koe-noog naong rāmb suka." D tōe n kūsa sūd t'a Zezi sēn wa n karemd versekāensā wā, a poda Wēnnaam yūrā. —Luk 4:16-21.

9 Yūm wūsg nand t'a Zezi wa tēngā zugu, zūlf-rāmbā tūudmā taoor dāmb sūngame n yet nebā tu pa segd tu b pūd Wēnnaam yūrā ye. D tōe n kūsa sūd t'a Zezi ra pa tūud minun-kāng sēn pa yit Biiblā pugē wā ye. Daar a yembre, a yeela tūudmā taoor dāmb woto: 'Mam waa ne m Ba yūvre, la yāmb ka reeg maam ye. La ned a to sā n wa ne a meng yūvre, yāmb na n deeg-a lame.' (Zā 5:43) Rasem a wān sēn deng a kūumā, a le goma būmb ning sēn pak-a n yūdā yelle, n yeel Wēnnaam woto: "M Ba, waoog-y y yūrā." (Zā 12:28) Puusg ning yell d sēn gomdā pugē me, a Zezi wilga vēeneg tu sēn pak-a n yūd yaa a Ba wā yūrā waoogre.

10 A Zezi yeela a Ba wā yaa: "Yāmb sēn welg neb nins dūniyā pugē n kō maamā, mam wilga bāmb yāmb yvure. Bāmb yaa yāmb dēnda, la yāmb n kō maam bāmba. La bāmb saka yāmb goamā. Mam ka le be dūniyā pugē ye, la bāmb bee dūniyā pugē. La mam wata yāmb nengē. M Ba Sōngo, bu y tall yāmb sēn kō maam b rāmbā ne yāmb yvure, tu b naag taab n yu yembr wa tōndo."—Zā 17:6, 11.

11 Pa a Zezi sēn da boond a Ba wā yu-peelā bal la a sēn yeel t'a wilga a karen-biisā a yvurā ye. A sōng-b lame tu b bāng a Zeova, rat n yeel t'a sēn yaa Wēnnaam ning buudā, la a sēn get a nin-buiidā yell to-to wā. (Yik. 34:5-7) Rūndā-rūndā, a Zezi bee saasē n dut naam. La a ket n sōngda a karen-biisā tu b sōngd nebā dūniyā gill zug tu b bāngd a Zeova yvurā. Bōe yīngā? Yaa sēn na yul tu neb wusg tōog n bāng a Zeova nand tu dūni-kāngā saabā ta. Sēn paase, wakat kānga, a sēn na n fāag a Kaset rāmbā to-to wā na n kūtame tu nebā fāa bāng a yu-kāsengā.—Eze. 36:23.

"TL DŪNIYĀ BĀNG TL YĀMB N TŪM MAAM"

12 A Zezi yeela a karen-biisā tu b yōd n baas tūvmd ning yē sēn sūngā. A yeela Wēnnaam woto: "Mam tūma bāmb dūniyā pugē wa yāmb me sēn tūm maam dūniyā pugē wā." La a Zezi ra miime t'a karen-biisā rata sōngr sēn na yul n tōog tūvmdā. A sēn wa n be ne-bā, a modga wusg n sōng-b b pān-komsmā wēengē. Sēn paase, a puusgā

10, 11. a) Bōe la a Zezi maan n wilg a karen-biisā a Ba wā yvurā? b) Bōe yīng t'a Zezi karen-biisā sōngd nebā tu b bāngd a Zeova yvurā?

12. Būmb a tāab la d segd n maan n tōog n tūm tūvmd ning a Zezi sēn kō-dā sōma. Bāmb la būse?

pugē, a kosa a Zeova t'a sōng a karen-biisā tu b maan būmb a tāab sēn tar yōod wusg tūvmdā pugē. Pipi, a kosame t'a sōng a karen-biisā tu b ra yu a Sūtāan dūniyā rēnd ye. Yiibu, a kosa a Ba wā t'a sōng a karen-biisā tu b tōog n tū Wēnnaam Gomdā sēn yetā, n kell n yu yulma. Tāabo, a kosa Wēnnaam t'a sōng a karen-biisā tu b zems taab wa yē ne a Ba wā sēn zemsd taab to-to wā. Yīta sōma tu d ned kam fāa sok a meng woto: 'Mam sēn vu to-to wā zemsa ne būmb a tāabā a Zezi sēn kos a puusgā pugē wā bu?' A Zezi ra kūsa sūd t'a karen-biisā n maan bōn-kāense, neb wusg na n saka koeeg ning b sēn moondā.—*Karm-y Zā 17:15-21.*

13 D sā n karem Tūvum sebrā, d bāngdame t'a Zeova leoka a Zezi puusgā. Pipi kiris-nebā ra yaa zūf-rāmb la bu-zēms neb sēn naag taaba. Kēer nus ra zāadame, tu sānda ra yaa naong rāmba. Yembs la yembs zu-soben-dāmb me ra bee b svka. Yāmb pa tagsd tu woto ra tōe n waa ne welsg sūda? La pipi kiris-nebā ra zemsda taab hal sōma, tu tūm-tūmd a Poll yeel tu b yaa wa ninsaal yīngā wila, t'a Zezi la zugā. (Ef. 4:15, 16) A Sūtāan dūniyā neb sēn pa wūmd taab tu kiris-nebā be b svk n wūmd taabā sūd bee yamleoogo. La yaa ne a Zeova vūusem sōngā sōngr bal la zems-n-taar a woto buud tōe n zīndi.—1 Kor. 3:5-7.

14 Būko, tūm-tūmdbā kūum poore, yēlā toeemame. Wa b sēn da reng n togsā, sūdā kūsg paama pānga, tu rē kūt tu kiris-nebā wels taab n lebg tūudum toor-toore. (Tūv. 20:29, 30) La yvumd 1919 wā, a Zezi yiisa kiris-neb nins sēn paam vūusem sōng zaeebā ziri tūudmā

13. Bōe n wilgd t'a Zeova leoka a Zezi kosgā pipi kiris-nebā wakate?

14. Rūndā-rūndā, bōe n wilgd t'a Zeova leoka a Zezi kosgā?

Dūniyā gill zugu, a Zeova Kaset rāmbā zemsda taaba
(Ges-y sull 14)

pugē, tu b nong taab ne nonglem hakuka. (Kol. 3:14) Nin-kāensā zemsda taab n moond koεegā. Rē waa ne bōe? Rūndā-rūndā, neb milyō a yopoe la zak sēn 'yi soolem fāa, la buud fāa, la neb sēn gomd goam toey-toey' n wa n naag sēn paam-b zaeebā, tu b zemsd taab n tūud a Zeova. (Zā 10:16; Wil. 7:9) Woto wilgda vēeneg t'a Zeova leoka a Zezi kosgā. A Zezi ra yeelame tu yē ratame tu dūniyā bāng t'a Zeova n tūm yē, la t'a Zeova nonga a karen-biisā wa a sēn nong yē wā.—Zā 17:23.

A ZEZI PUUSGĀ BAASG BEE YAMLEOOGO

15 Nizā kiuugā rasem 14 daarā zaabr me, a Zezi maana kaool ne a tūm-tūmdbā tu b na n wa tu naag-a n dūnaam. A sēn maan woto wā, a waoog-b lame. (Luk 22:28-30; Zā 17:22) A puusa neb nins fāa sēn da na n wa paam vuusum

15. Bōe la a Zezi kos sēn paam-b zaeebā yīnga?

sōng zaeebā yīnga, n yeele: "M Ba, mam datame tu bāmb me yāmb sēn kō maamā pa ne maam m sēn be zīig ningā, n yā mam waoogrā yāmb sēn kō maamā, tu bōe, yāmb nonga maam sēn deng dūniyā naanego." (Zā 17:24) Neb nins a Zezi sēn boond t'a piis a taabā sūur nooma ne keoor ning sēn paam-b zaeebā sēn na n paamā. B pa maand sū-kiir ne-b rē yīng ye. Yāoā me wilgdame tu kiris-neb hakukā sūd zemsda taab rūndā-rūndā.

16 Dūniyā nebā fāa la bal pa rat n sak n deeg t'a Zeova tara nin-buiid sēn zemsd taaba, la sēn sūd mi-a ye. Wae n yaa tūudmā taoor dāmb sēn yet būmb ninsā n kūt tu b pa tēedā. A Zezi wakatē wā me, ra yaa woto. Rē n so t'a baas a puusgā ne gom-kāensā: "M Ba sēn yaa turlem soaba, dūniyā ka bāng yāmb ye, la mam bāngā yāmba. La bāmb bāngame tu yāmb n tūm maam. Mam wilga bāmb yāmb yūvre, la mam na n le wilga bāmba, tu yāmb sēn nong maam ne nonglem ningā zīnd bāmb puusē, tu mam me pa ne bāmba."—Zā 17:25, 26.

17 A Zezi sūd wilga nebā a Ba wā yūvre. Sēn paase, a sēn yaa tīgingā zu-soabā, a sōngda tōnd tu d wilgd nebā a Ba wā yūvr la a raabā. Bu d sakd a Zezi zu-sobendā n moond koεegā ne yēesem, n maand karen-biis wa a sēn yeelā. (Mat. 28:19, 20; Tūu. 10:42) Bu d mao me tu zems-n-taar ning sēn be d svkā ket n tar pānga. Woto, d wilgdame tu d vuume tu zemsd ne būmb nins a Zezi sēn yeel a puusgā pugē wā. Rē na n kūtame t'a Zeova yūvrā paam waoogre, tu tōnd me paam sū-noog wakat sēn ka set yīnga.

16, 17. a) A Zezi puusgā baasgē, bōe la a yeel t'a na n ket n maandame? b) Bōe la d segd n ket n maandē?

Y sēn tōe n maan to-to y kāadem kaoob poore

Neb kēer kaoa b kāadem n tēed tu rē la b vuumā na n lebg noogo. Sānda ra pa rat n kao b kāadem, la b pagā bu b sūdā sēn da pa rat n kell n zīnd ne-bā yīnga, b kaoome. La neb nīns sēn kao b kāadmā fāa la bal wat n mikame tu yēlā pa nana wa b sēn da magdā ye. Y sā n kaoa y kāadem tu nan pa kaoose, tōe tu y tagsdame tu y nan pa paam zu-loeeg sēn sāam y sūur wa woto ye. Rēnd yūta sōma tu y bāng sagls kēer sēn be Biiblā pugē n tōe n sōng yāmb tu y mao ne zu-loees nīns kāadem kaoob sēn wat ne wā.

* Sōs-kāngā pugē, d toeema yuy kēere.

“Mam sūrā ra sāama wusgo. F yēl sēn da yaa sōma, tu f wa tiig n bōn fāa.”

—A MARK,* a kāadmā sēn kao yūum 17 la woto.

“Mam sūdā ra yooda ne tōnd bi-puglā rog-taaga. A sēn da namsd maamā, tōnd kāadmā kaoob poore, m paama m menga. La m da getame t'a paoog-m lame, n da tagsdē tu m pa le tar yōod ye.” —**A EMMELINE**, a kāadmā sēn kao yūum 17 la woto.

PIPI ZU-LOEEGA: SŪ-SĀAMSĀ.

Ligdā zu-loeese, kambā zāab la y sēn yaa y yembrā tōe n sāamda y sūr wusgo. Wakat ninga, tōe n nams-y lame n kaoose. Pag a ye maana vaeesg n mik tu ned kāadem sā n kao, tōe n maana yūum wusg t'a ket n tagsdē t'a to wā zāmb-a lame, la tu kēer tagsdame tu b vuumā ka vōore, la tu b pa tar ned b sēn tōe n teeg ye.

Y SĒN TŌE N MAANE

- Pa wēng tu y yāb ye. Tōe tu y kāadmā kaoob sasa tu y ket n nonga y pagā wall y sūdā. Baa y zīid-n-taarañ

sā n da pa noome, tōe tu y sūur sāamda wūsg y kāadmā sēn pa yu wa y sēn da tēedā. (Yelbūna 5:18) Bu y kum la y ra zoe yānd ye.—Koeeeg Soaba 3:1, 4.

■ **Baood-y nebā zīiga.** Yaa sūd tu y kāadmā kaoob sēn wa ne sū-sāangā mi n kutame tu y rat n yaa y yembr sēn na yul n tags yellā zugu. La y sā n wae n yaa y yembre, pa sōma ye. (Yelbūna 18:1) Y sā n wa be ne y zo-rāmb bu y gomd goam sēn kengd raodo. Bala, y sā n wae n wut y pug-kudgā wall y sūd-kudgā, baa y tar būum, tōe n kutame tu nebā pa nong y zīigē ye. Y kāadmā kaoob poor bilfu, y sā n segd n yāka yam n maan būmb sēn tar yōod bu y bao ned y sēn kus sūd n kos sōngre.

■ **Get-y y mengā yell sōma.** Kāadmā kaoob sēn wat ne sū-sāams ninsā tōe n waa ne bāas wa tānsiō wall zu-zaba. Woto wā, rut-y sōma, maand-y espoor la y gōe tu sekdē.—Efēez rāmba 5:29.

■ **Lob-y teed nins sēn kūtd tu y sūur yikdē,** wall b rāmb nins y sēn pa le ratā. La ra lob-y sēb nins sēn tar yōodā ye. Teed kēer wala y kāadmā fot-rāmb sā n sāamd y sūur bu y bao zīig n bīng-ba, tu y kambā wa paame.

■ **Gūus-y ne tags-kēgā.** A Olga sūdā yoome, tu b kao b kāadmā. A yeelame tāra wae n sokda a meng woto: “Bōe la pug-kāngā tar tu mam pa tare?” La a Olga wa n bāngame tu tags-kēg a woto komsda raood bala.—Yelbūna 18:14.

Neb kēer yāame tu b sā n gūlsd b tagsa wā sebr zugu, sōngdame tu tags-kēgā ra tōog-b ye. Sā n yaa woto la yāmb maanda, y sā n gūls būmb n mik tu yaa

tags-kēgre, y tōe n baoa goam sēn kengd raood n guls tēngrā. (Efēez rāmba 4:23) Ad makr a yiibu:

Kēgre: *A sēn yo wā yaa mam yelle.*

Sōma: *Mam sēn mi n tudgdē wā pa kōt-a sor tā yo ye.*
Kēgre: *Mam sāama m bi-būlmā ne nin-yoogo.*

Sōma: *Mam sēn na n get m sēn tōe n maan to-to tu beoog yi neer n sāo m sēn na n tagsd sēn loogā yelle.*

■ **Ra bas-y tu nebā goam koms y raood ye.** Y zo-rāmb wall y roagdb sēn dat y neer tōe n wa yeela būmb tu y sūur sāame, wall b yeel gomd sēn pa zems menga. Kēer tōe n yeela woto: ‘Pug-kāngā pūd n da pa tog ne foo ye.’ Wall b yeele: ‘Wēnnaam kisa kāadem kaoobo.’* Yaa rē la Biiblā sēn yeel tu d “ra kelg goam nins fāa sēn gomdā.” (Koeeeg Soaba 7:21) A Martina kāadmā sēn kao yūum a yi la woto. Ad a sēn yeele: “Wall tu m tagsd goam nins sēn zabd-ma yell wakat fāa wā, m modgdame tu m tagsa wā zemsd ne Wēnnaam sēn get yēlā to-to wā. Wēnnaam tagsa wā yūda tōnd tagsa wā.”—Ezai 55:8, 9.

■ **Kot-y Wēnnaam sōngre.** A ratame tu d teeg-a. Sēn yūd fāa d sā n wa tar zu-loeese, a ratame tu d bas d yūrā fāa ne-a.—1 Pīeer 5:7.

MAK-Y WOTO: Y sā n yā vērse sēn kengd y raood Biiblā pugē, y tōe n gūlsa a goamā sebr zugu, n tabl zīig y sēn tōe n yā nana-nana. Vērse nins yell d sēn zoe n gomā toor sēn ka be, neb kēer sēn kao b kāadem karma Yūl Sōamyā 27:10, 34:19, Ezai 41:10, la Rom dāmb 8:38, 39 tu sōng-ba.

ZU-LOEEG A 2: TŌE N MI N YAA TULAE TU Y SŌS NE TAABA.

A Juliana yūumda ne a sūdā yūum 11 tu b yaool n kao b kāadmā. A yeela woto: “Mam kosa m sūdā tā maan sugr tu d kell n zīnd ne taaba. La a loogrā poore, m sūurā ra kābda ne-a, la ne pag ning a sēn tu vu ne wā.” Neb wūsg kāadem kaoob poore, maanda yūum tu b sūur ket n zabd ne b pug-kudgā wall b sūd-kudgā. Baasgo, mi n yaa tulae tu b sōsd ne taaba. Sēn yūd fāa b sā n tar kamba.

* Wēnnaam kisa ned sēn maand sūlem n kao a kāadem. La ned sā n yo, Wēnnaam kōta a pagā bu a sūdā sor tā tōe n kos tu b kao kāadmā. (Malaki 2:16; Matie 19:9) Y tōe n gesa yūumd 1994 wao-fugdg kiuug rasem a 8 Réveillez-vous ! wā sōsg ning gom-zug sēn yaa: “D’après la Bible: Quel genre de divorce Dieu hait-il ?” A Zeova Kaset rāmbā n yiis seb-kāngā.

Y SĒN TŌE N MAANE

■ Ra paoogd-y y pug-kudgā wall y sūd-kudgā ye. Y sā n wa na n seg taab bū yu būmb sēn tar yood yīng bala. Y sā n na n gom me bū yu koeeeg-koeeega. Wusgo yāame tu woto sōngdame tu b sōsd ne taab ne bāane. —Rom dāmba 12:18.

■ Da gom-y sū-to-goam ye. Sēn yuud fāa, y to wā goam sā n wa rat n yik y sūuri, yuta sōma tu y tēeg tu Biiblā wilgame tu "sēn ka gomd-a tara bāngre," la tu "sū-mar soab tara Yam." (Yelbūna 17:27) Y sā n wa sōsd ne taab tu pa yākd neng tu y pa mi y sēn na n maanega, y tōe n yeela woto: "M datame tu f bas tu m tags fo gomdā zugu, tu nindaar bū d maneg n sōse."

■ Toeem-y sēb nins y sēn da naag taab n maane, tu yaool n tōe n toeemā. Wala makre, tōe tu y naaga taab n maan sēb laloa wā wēengē, wall ligdā bū tubsgā wēengē.

MAK-Y WOTO: Y sā n wa na n sōs ne y pug-kudgā wall y sūd-kudgā bū y gūusd n get yāmb nin-yend sūur sā n pa yiki, wall a sā n pa rat n bas a rēndā tu lōl. Y sā n wa mik tu yaa woto bū y kuug sōsgā, wall y zems taab n tūnug ne mesaaz-rāmb n welg yellā. —Yelbūna 17:14.

ZU-LOEG A 3: KAMBĀ SÖNGRĀ.

A Maria tēega yēlā sēn da yaa to-to a kāadmā kaoob poorā, n yeele: "Mam bi-yaoā sēn yaa bi-puglā rayābda wakat fāa, n lebs n sung roogē ruudgo. Mam bi-pugl-kāsengā yē ra modgdame, la m da neeme tu yē me nengē pa nana ye." Y kāadmā kaoob poore, y na n neeme tu y kambā rata sōngr wusgo, la y

tōe n getame me tu y pa tar sēk wall raood n na n sōng-b ye.

Y SĒN TŌE N MAANE

■ Togs-y y kambā tu y ratame tu b wilgd-y būmb nins sēn sāamad b sūuri, baa sū-sāamsā sā n kūt tu b 'pa gomd ne gūusgu.'—Zoob 6:2, 3.

■ Ra yīm-y tu b yaa kamb ye. Yaa sūd tu y tōe n data ned n togs būmb ning sēn namsd yāmbā, la tu tōe n wōnda y biigā rat n sōng-y lame. La y sā n dūk kom-kāsems zu-loees n togs biiga, pa sōma ye. Pod n pa zems ye. (1 Korēnt dāmba 13:11) Ra togsd-y y biigā y pug ye. Pa segd t'a lebg yāmb koe-taasda, tu y tūmd-a y to wā nengē ye.

■ Ra toeem-y y biigā vuum ye. Kell-y n pa-y y zakē wā, la y ket n maand yel nins y sēn da minim n naagd taab n maandē wā. Sēn yuud fāa, būmb nins y sēn maand n paasd yāmb ne Wēnnaam zoodā pāngā. Wala makre, Biiblā kareng la a zāmsgā. —Tōodo 6:6-9.

MAK-Y WOTO: Semen kāngā pugē, mi n yeel-y y kambā tu y nong-b lame, la tu yāmb kāadmā sēn kaoā pa bāmb yell ye. B sā n sok-y sokr tu y na n leok bū y ra ning b ba wā bū b ma wā taal ye.

Y kāadem sā n kao, būmb kēer n be y sēn tōe n maan tu sōng-yā. A Melissa sēn zīnd ne a sūdā vuum 16 n yaool n kao a kāadmā yeelame tu yē kāadmā kaoob poore, a ra yeta a meng woto: "Mam vuumā pa tol n wōnd m sēn da magā baa bilfu." La masā, a tōogame t'a vuumā le noomē. A paasame: "Mam sēn bas sēn loogā yell tagsgā, m sū-sāamsā boogame." ■

SOK-Y Y MENG WOTO . . .

■ Sū-sāamsā sā n mi n loog-ma, m sakd n yābame bū?

■ Bōe la m tōe n maan n da tall sū-kēk ne m pug-kudgā wall m ne m sūd-kudgā?

Neb nins sēn maan kaalmā tōe n vuugame bū?

Ned sā n ki, yaa wa a sēn gōe. A pa mi būmbu, a pa tōe n maan fuū me ye. La d Naandā tōe n vuuga ned sēn ki. Kaset sēn wilgd rē yaa t'a kō a Zezi pāng t'a vuug kū-rāmbā.—**Karm-y Koeeeg Soab 9:5; Zā 11:11, 43, 44.**

Wēnnaam pulmame t'a na n vuuga neb nins sēn maan kaalem t'a tēr b yellā, tu b vuūmd dūni-paalg pugē turlem sēn na n zīndi. Wēnnaam sēn na n vuug-bā rāmbā bee yaoogē n gūud wakat ning a sēn na n vuug-bā. Pāng sēn ka to soab a Wēnnaam yāgdame n dat n wa vuug sēn ki-bā. —**Karm-y Zoob 14:14, 15.**

Sēn na n vuug-bā na n yūl wān to?

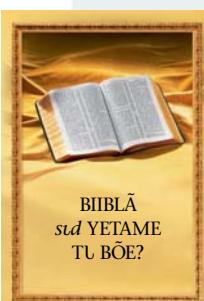
Wēnnaam sā n wa vuug-ba, b ned kam fāa na n tēr būmb nins a sēn da maanā. A na n mi a zo-rāmbā la a roagdbā. Baa ned sā n ki n lebg tēng tom, Wēnnaam tōe n lebs n naan-a lame n kō-a yīng a to.—**Karm-y 1 Korēnt dāmb 15:35, 38.**

Neb sōor bilf bal n na n vuug n tu vuūmd saasē. La sēn na n vuug-bā wōsg na n vuūmda tēngā sēn na n lebg arzānā zugu. (Wilgri 20:6) Nin-kāens tōe n paam n vuūmda wakat sēn kōn sa.—**Karm-y Yūl Sōamyā 37:29; Tuūm 24:15.**

Y TŌE N PAAMA SŌS-KĀENSĀ BUUD
N KAREM ĒNTĒRNĒTĀ PUĞĒ

Bōe yīng tu d tōe n yeel tu
kūum yaa wa gōeem?

Y sā n dat n bāng n
paas bū y ges seb-kāngā
sak a 6 ne a 7. A Zeova
Kaset rāmbā n yiis-a.

Y tōe n tu telezarza
seb-kāngā www.jw.org

Y tōe n telesarza
seb-kāngā la
taab zaalem

Y tōe n paama
Biiblā buud-goam
na maan bāmb
50 pusē

Visiter le site
www.jw.org
ou scanner
ce code

